

גליון מס' 1 - שנה 41 - ינואר/פברואר 2024 - תשפ"ד

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

מה יפית האביב! בשדה, באחו.

מילים: יוהן היינריך פוס, תרגום: יוסף אחאי, לחן: יוהן אברהם פטר שולץ, 1789.

כתבה על "דיור מושלם" מתוך עיתון של הביטוח הלאומי "הגיל החדש"
שהוקדש לנושא: חלופות מבוגרים בגיל המבוגר

"דיור מושלם"

שירותי דיור מוגן בביתך

מודל ייחודי המאפשר לאזרחים ותיקים להמשיך
להתגורר בבתיהם ועדיין ליהנות מיתרונות הדיור המוגן

מאת לאה שלייכר, מנהלת התכנית, "פסגות כרמל" - דיור מוגן [ע"ר]

התעמלות בריאותית ועוד.. הכול עד הבית.

חברי התכנית זוכים להרחיב את רשת הקשרים החברתיים על ידי השתלבות בפעילויות הפנאי כגון: חוגים, טיולים, אירועים, הרצאות, בריכה, חדר כושר, ארוחות בחדרי האוכל ועוד...

הכול בבתי הדיור המוגן ובמרכז הקהילתי של "פסגות כרמל"

לחברי התכנית מוצעת גם הנחה משמעותית במחלקות האשפוז הממוקמות בבתי הדיור המוגן של "פסגות כרמל" אם וכאשר יצטרכו.

התכנית מאפשרת לחברים לשפר את איכות חייהם, את תחושת הרווחה והביטחון האישי ואת יכולת התמודדותם עם אתגרי הגיל בשלב זה בחייהם.

חברי התכנית ובני המשפחה מדווחים על שביעות רצון מהתכנית ועל הפגת תחושת הבדידות.

התכנית "דיור מושלם" של "פסגות כרמל" זכתה בתעודת הוקרה מטעם האגודה הישראלית לגרונטולוגיה על היותה תכנית ייחודית ומשמעותית לאוכלוסיית הקשישים בחיפה.

אנשים מבוגרים יכולים לבחור כיצד הם רוצים לחיות את חייהם בהזדקנם. "דיור מושלם" הינה חלופה ראויה ונכונה בנוסף לחלופות הדיור הקיימות היום.

"בניגוד למשברים אחרים, משבר הזקנה לא דופק יום אחד בדלת - אפשר ואף מומלץ להתכונן לבואו" (פרופ' יצחק בריק במאמרו בעיתון דה-מרקר, אפריל 19)

לעבור לדיור מוגן ולוותר על הבית והסביבה אותה טיפחנו כל השנים? להחליף את הפרטיות בחיי קהילה? הילדים אומרים כך והלב מרגיש אחרת... וגם הכסף משחק תפקיד מרכזי בהחלטות על חלופות המגורים בגיל המבוגר.

המעבר למקום חדש לא נחוץ למי שאינו מעוניין בכך. יש מודל אחר, נוח וטבעי. אפשר להמשיך ולהתגורר בבית יחד עם זאת ליהנות משירותי דיור מוגן.

השילוב המושלם בין הבית הפרטי לבין הדיור המוגן, מיושם בתכנית "דיור מושלם" שירותי דיור מוגן בביתך, על ידי הארגון הוותיק "פסגות כרמל" (לשעבר ארגון עולי מרכז אירופה, ס. חיפה).

הארגון מפעיל רשת בתי דיור מוגן בחיפה ובצפון, מרכז קהילתי וקהילת חברי ארגון. את התכנית יזם מר בני זוסמן, יו"ר הארגון.

הרעיון שלנו היה לספק מענה לצרכים המשתנים של האזרחים הוותיקים שמעדיפים להמשיך ולגור בביתם, לפתח שירות עם הפנים לקהילה. במודל המשולב אנו מביאים את ההצלחה של בתי הדיור המוגן אל הקהילה ומיישמים הלכה למעשה את המושג "aging in place" - "להזדקן במקום".

מטרת התכנית הינה לתת תמיכה ושקט נפשי לקהילת הקשישים העצמאיים בעיר חיפה ולבני משפחותיהם באמצעות סל שירותים באיכות גבוהה ובמחיר הוגן, הכולל:

שירות ידיד טלפוני, ארוחות טריות מידי יום, ניקיון, ליווי למרפאות ולקניות ועוד, שירותי רפואת חירום וביטחון 24 שעות ביממה, תיקונים, השגחה בבית או בבית חולים,

תוכן עניינים

עמ' 4	דברים שרציתי לומר - מיכה לימור.....
עמ' 6	דעות ותגובות: שלום - רותי חשמונאי.....
עמ' 7	דעות ותגובות: מכתב למערכת - יוסי סלע.....
עמ' 8	דעות ותגובות: רשימות והתרשמויות - אילנה זבירין.....
עמ' 9	דעות ותגובות: ארגוני נשים בעולם, השתיקה שלכן מחרישה - ענת וולפנפלד.....
עמ' 11	דעות ותגובות: קיר הברזל - דר' מיכאל מאיר ברודניץ.....
עמ' 14	שירה: קולות מן העבר - שמעון מיטלמן.....
עמ' 15	טיולים: ביקור במנזר הכרמליתים "סטלה מריס" - יעקב שורר.....
עמ' 19	מוזיקה: חרבות מוזיקליות - אילנה זבירין.....
עמ' 21	מדור ספרים: לפיכך נתקנסנו. היסטוריה אלטרנטיבית - רעיה טילינגר.....
עמ' 23	פסיכולוגיה: חיסון לימים כואבים - דליה לורנץ.....
עמ' 25	היסטוריה: אף אל פי כן, החולמים על חיים משותפים - רפי סיאנו.....
עמ' 27	היסטוריה: 90 שנה לעליית ראשוני קיבוץ הזורע ארצה - רוני כוכבי-נהב.....
עמ' 31	זכרון אישי: כ"ט בנובמבר 1947 בבת גלים - אשר ורד.....
עמ' 32	זכרון אישי: היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו? - דוד לבושין.....
עמ' 33	בתי הורים: רונית גרינברג.....
עמ' 34	משולחן הקהילה: מה באמת חשוב - ענת וולפנפלד.....

קוראינו מוזמנים לשגר מכתבים למערכת, דעות ותגובות ו/או כתבות לקהילתון

חומר למערכת יש לשלוח לכתובת tsipib@beit-horim.org

בקובץ word, צילומים בפורמט jpeg. חומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה.

חומרים ערוכים לא יועברו לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

קהילתון

כתב-עט לענייני חברה, תרבות והיסטוריה

מו"ל: ארגון "פסגות כרמל"

עורך: רפי סיאנו אחראי: מיכה לימור

מערכת: ציפי ברמן (רכזת המערכת), ענת וולפנפלד, אילנה זבירין, רות חשמונאי,

מיכאל מאיר-ברודניץ, רעיה טילינגר, ד"ר דליה לורנץ, יעקב שורר.

עיצוב: מילניום איילון - תשלובת טכנולוגיות דפוס.

דברים שרציתי לומר

מאת: מיכה לימור

ארגון עולי (חיפה) ויוצאי (ת"א-י-ם) מרכז אירופה - מודל לרעות ואחוזה.

2023, שנה הנרשמת בהיסטוריה הישראלית כשנת מחלוקת ומאבק מר על זהותה של החברה הישראלית וכשנת מלחמה מרה על ביטחונה של המדינה אל מול הטרור החמאסי והחיזבאוואלי הגואה והאכזרי, תירשם גם, למרבה התמיהה, אולי, כשנת יישור ההדורים והסדרת היחסים בין שני פלגים שותפים של ממשיכי המורשת היקית, יורשי הארגון הוותיק ביותר מסוגו בארץ-ישראל, ארגון עולי גרמניה, אוסטריה וצ'כיה, לימים ארגון עולי מרכז-אירופה.

וכך נוסח ההסכם שנחתם בחודש נובמבר בין נציגי הוועד המנהל של ארגון "פסגות כרמל" (עמותת חיפה) לבין נציגי הנשיאות של "ארגון יוצאי מרכז-אירופה" (עמותת ת"א-י-ם) ואושר בהנהלות של שתי העמותות הנפרדות:

סיכום מפגש בין 'ארגון יוצאי מרכז אירופה'

לבין 'ארגון פסגות כרמל' שהתקיים

ביום ראשון 5 בנובמבר 2023

משתתפי המפגש:

גב' דבורה הברפלד, יו"ר "ארגון יוצאי מרכז אירופה"

מר בני זוסמן, יו"ר "ארגון פסגות כרמל"

מר יהושע שפיר ומר גדעון ממרוט מא"ימא"

מר אורי פלד ומר מיכה לימור מ"ארגון פסגות כרמל"

שתי העמותות, הנפרדות מבחינת מעמדן המשפטי הארגוני, אך חותרות ליעדים דומים עד זהים כל אחת בתחומה הגיאוגרפי, תמשכנה כמזה שנים, לשתף פעולה בנושאי תרבות ומורשת. כל עמותה תיידע את זולתה באירועים ו/או פעילויות בעלות משמעות כלל ארצית בתחום המורשת ותהא פתוחה להשתתפות החברות/ים מהעמותה השנייה. בנושא העברת התמיכות לניצולי השואה המתקבלות מוועידת התביעות, ימשיך 'ארגון יוצאי' לשמש "מערך העברה" לתושבי חיפה והצפון. יימשך גם הנוהג של מתן הנחות לחברים וותיקים בעמותה אחת המבקשים להיכנס לרשת בתי ההורים של העמותה השנייה. מנכ"לי העמותות יתאמו ביניהם את הקריטריונים ויביאו כל אחד לאישור הוועד המנהל שלהם. שתי המשלחות בירכו על הידידות והאחוזה שהתגלעו ביניהן במהלך הפגישות שדנו בהסדרת היחסים בין שתי העמותות ונפרדו בהסכמה לחזור ולהיפגש מפעם לפעם.

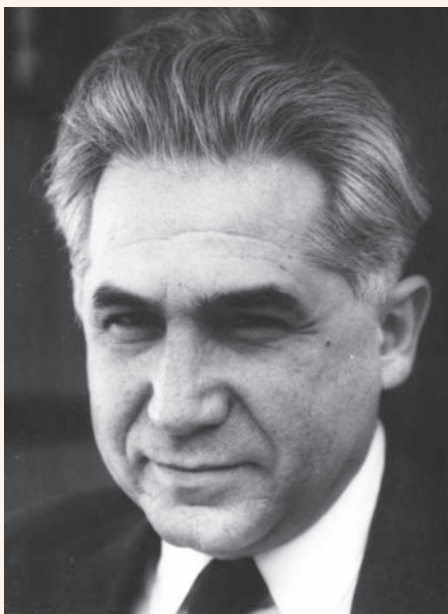
בני זוסמן

יו"ר הוועד המנהל של "ארגון פסגות כרמל"

דבורה הברפלד

יו"ר נשיאות "ארגון יוצאי מרכז אירופה"

היחסים בין שני המרחבים הגיאוגרפיים השונים של ארגון העולים שהוקם ב-1932 ידע במרוצת השנים והדורות עליות ומורדות. הכול, כפי שאנו חוזרים ולמדים במדינתנו, פוליטי ואישי. והכול טמון אי-שם בהיסטוריה עד כי אין זוכרים מדוע נפרדו שני הפלגים לשתי עמותות נפרדות חרף היעדים הזהים. הנה אם כן נבירה תמציתית בהיסטוריה שלנו. הארגון שהוקם כאמור בפלשתינה/א"י ב-1932, לקראת גל העלייה של היהדות המגורשת והנמלטת מגרמניה (ואחר-כך גם מאוסטריה, מצ'כיה/הארדנים, משווייץ), נועד לסייע בקליטת המיוסרת של העלייה החמישית (1933 עד 1939). המקימים היו ציוני גרמניה שהקדימו לעלות ארצה, בראשם המשפטן יליד ברלין פנחס רוזנבליט (לימים פנחס רוזן, שר המשפטים הראשון של מדינת ישראל). במהלך שנות ה-30 עלו כ-60 אלף איש ואישה מארצות התרבות הגרמנית והיוו כחמישית מהאוכלוסייה היהודית בא"י. הארגון שגשג בשלוש הערים הגדולות וראשיו ופעיליו היו בעלי השפעה רבה בקהילה הגדולה הזאת. ב-1942 החליט פנחס רוזנבליט להקים על בסיס הארגון מפלגה פוליטית חדשה שתתמודד על נתח בהנהגת המוסדות הלאומיים המתרחמים לקראת הקמת מדינה יהודית. ישיבת היסוד התקיימה בחיפה והשם שניתן לה "עליה חדשה". סניפי ת"א ו-ם של הארגון התמסרו למנהיגם רוזנבליט ולמהלך הפוליטי שלו בנאמנות רבה. אלא שסניף חיפה לא אהב את המהלך. אחד מראשי הסניף החיפאי, דוד טנה התקומם.

דוד טנה. 1909-1973

דוד טנה נולד במנהיים בגרמניה, למד בברלין, היה פעיל מרכזי בתנועה הציונית שם ומיד לאחר עליית הנאצים לשלטון (1933) עלה ארצה. הוא התיישב בחיפה, עבד בסוכנות היהודית כנציג המחלקה הגרמנית בחיפה, היה מראשי וועד הר הכרמל ומזכיר התאחדות עולי גרמניה בחיפה (הארגון). כאיש הסוכנות היה מקורב להנהגה המפא"יניקית בירושלים ובחיפה. בארגון ראה גוף א-פוליטי שנועד לשמירת הסולידריות החברתית היקית. הוא זכה לתמיכת הנהגת וחברי הסניף החיפאי ובהתקרב מועד הקמת המדינה התנגדו החיפאים לצירופו של הארגון בחיפה לאיחוד המתקדם בתל-אביב של "עליה חדשה" עם סיעות כמו "העובד הציוני" ו"ציונים כלליים" תחת מטריה שתיקרא המפלגה הפרוגרסיבית. סניף חיפה בארגון פרש אפוא מההתארגנות הזאת. עם קום המדינה היה רוזנבליט לשר המשפטים, דוד טנה למנכ"ל משרד השיכון, וסניף חיפה בארגון, לישות נפרדת, בברית בלתי מוגדרת משפטית, בין הארגון בחיפה לארגון בתל-אביב. עם חקיקת חוק

העמותות (1980), היו שני חלקי הארגון לעמותות נפרדות, מה שיצר בתקופות שונות יחסים שונים בהתאם לאינטרסים לוקאליים שונים, אגואים של מנהיגים שונים ותחושות לוקאל-פטריוטיות מדומות. בקיצור, לך תזכור מה יצר את המחלוקת בין האחים. ברבות הימים ועם השתמרותו המרשימה של הארגון על שתי עמותותיו, דרש חוק העמותות ודרש רשם העמותות לעשות סדר בתקנונים וביחסים הביטורליים שבין שתי העמותות הנפרדות, והנה, לאחר שיח מתמשך ובשנת המורא והמחלוקת בעם, התיישרו (לנצח) ההדורים. ובא לציון גואל.

שלכם תמיד, מיכה לימור

דעות ותגובות

ש ל ו ם

מאת: רותי חשמונאי

אם אשאל אתכם מה שלומכם? בוודאי תאמרו אין לנו שלום או כמו שאמר ירמיהו שלום שלום ואין שלום.

אז אשאל אתכם how are you? - איך אתם? ובינתיים אספר לכם איך אני הייתי עונה - אני בכעס, בדאגה ובפחד שלא ידעתי מימי. כעס על ממשלתנו הכושלת ועל מי שבחר בה, דאגה לקיום המדינה ופחד מפני עתיד לוט בערפל. משאנחנו, אזרחי המדינה ממש לא ביחד אז איך - "יחד ננצח" ננצח?

שלום עושים עם אויבים ואנחנו מאז מלחמת השחרור מסתפקים בהפסקות אש כלומר ההמשך יבוא והוא כול פעם באמת חוזר ובא.

"אין לנו פרטנר" אמר אהוד ברק אבל, יש לנו שכנים שהם אויבים - האם אנחנו יכולים להיות פרטנר לשלום איתם? אנחנו יכולים להיות אבל לא עם טרוריסטים ולא עם מי שלא מכיר במדינת ישראל הריבונית ומנסה להשמידה. ובכול זאת אני רוצה שלום, שלום אמיתי כדי שאחסוך גדר סביב ביתי, שאטייל בכול המקומות היפים והמעניינים בארץ ובארצות השכנים הידידותיים שיתעניינו בי ומהם אשמע את סיפורי חייהם והם יבואו לחיפה ונשתה יחד קפה בחוף הים. נפתח את הגבולות, את קיבעון מחשבותינו ונהיה עם חופשי בארצנו. נכון, זה נשמע כחלום כמו שהיה חלום הציונות ואני מניחה גם מה שנראה כחלום באירופה בחצי המאה הקודמת. בכול זאת אל נא נאבד את תקוותנו לפחות לאלפיים השנים הבאות שנהיה עם חופשי בארצנו.

בינתיים, לא הצלחנו להחליף את ממשלת הזדון בישראל שמיטב עורכי הדין כבר מכינים את כתבי ההגנה שלהם. 137 ילדים נשים, גברים, חיילות וחיילים מוחזקים עדיין בתנאים בלתי אנושיים בשבי החמאס, אלפיי ישראלים עקורים מבתיהם ומאות חיילים הרוגים ולא מספרים לנו כמה פצועים קשים מאושפדים בבתי החולים. צהל ממשיך במשימתו לחסל את החמאס, הורס בתים, אלפי ילדים, נשים וגברים עזתים מתבוססים בדמם בחורבות בתיים.

בכול התווה ובוהו הזה אני לא יכולה להאמין ושבר דעת כול שהוא ישכנעני שזו הדרך לשלום ואיזו דרך יש להציע להצלח יושבי המזרח התיכון מהשמדה. ומה הייתי עושה למשל לשכן לו ירה בבן משפחתי שחנה במקום החנייה שלו?

מכתב למערכת:

שלום למערכת "קהילתון"

כבר שנים אני נהנה לקרוא את המידעון של קהילת פסגות כרמל. החומרים מעניינים, מהנים, ומאירי עיניים. בהחלט מקיימים את מטרת הפרסום "כתב עת לענייני חברה, תרבות והסטוריה". מעריך גם את העובדה שעד כה נמנעתם מעיסוק בנושאים פוליטיים.

הופתעתי לראות בגליון האחרון גילוי דעת פוליטי שחתום על ידי מספר גופים, ביניהם ארגון יוצאי מרכז אירופה, שמביע דעה פוליטית חד צדדית וקורא לחברים לנקוט בפעולות מחאה והתנגדות. רואה בחומרה פניה זאת, ואת העובדה שארגון יוצאי מרכז אירופה נוקט עמדה פעילה בויכוח פוליטי שמתקיים במדינה כבר שנה, אשר בין מטרותיו המוצהרות הן סרבנות לשרת בצה"ל, שיבוש החיים התקינים בישראל, וכרסום האופי היהודי של המדינה.

מבקש בכל לשון של בקשה להמנע מדיונים פוליטיים בקהילתון, ומהבעת עמדה של הארגון באופן חד צדדי ובלי לשאול את דעתם של החברים בו.

תודה רבה,

יוסי סלע

תשובת העורך:

כל אדם הוא ייצור פוליטי. דרכה של פוליטיקה לקבוע כללי משחק בין בני אדם והיא שקובעת את החוקים לפיהם אנו מתייחסים למשפחה, לקבוצות אינטרסנטים למדינה בתוכה פנימה וטיב היחסים בין מדינות. בחברה הליבראלית אנחנו מכבדים ערכים כגון כבוד האדם וחירותו ובין הזכויות גם זכות הבעה. הסייג היחיד הוא שאסור לפגוע בזולת ובכבודו.

גם הימנעות מהבעת עמדה פוליטית מהווה עמדה פוליטית. לדוגמה: בשנות הנאציזם נמנע האפיפיור פיוס ה-XII מנקיטת עמדה לגבי רדיפת היהודים. במשך ואחרי המלחמה היו לו אין ספור תירוצים לעמדתו הא-פוליטית. עובדתית הכנסייה הקתולית בגדה בעקרון האוניברסלי שכל בני אדם הם ילדי האל. גילוי הדעת של מכון ליאו בק, ארגון יוצאי מרכז אירופה ובית שלום עליכם מעיד על דאגה עמוקה לערכים של מדינה דמוקרטית, ליברלית והומניסטית. אין זכר שם להאשמות של סרבנות לשרות בצה"ל או שיבוש החיים התקינים בישראל או כרסום האופי היהודי של מדינת ישראל. האם הפוגרומים של המתנחלים מייצגים ערכים יהודים?

המערכת של הקהילתון מתנגדת לסתימת פיות. נקיטת עמדה פוליטית היא לגיטימית לחלוטין ובמיוחד מול שחיתות שלטונית ופלגנות כפי שאנו חווים כעת.

ארגוננו אינו גוף פוליטי. כל אחד מוזמן להסביר בקהילתון את השקפתו, אנחנו פתוחים לדעות של החברים.

רפי סיאנו

22.11.2023

דעות ותגובות

רשימות והתרשמויות ימי אוקטובר - נובמבר 2023

מאת: אילנה זבירין

כתבו ודיברו כל כך הרבה על "עמישראל" וכל ה"ביחדנס". ומה יש לי לכתוב על התנדבותי הצנועה בכמה מישורים. כמה טוב שאפשר לתת ולא צריך לקבל. פתאום גיליתי שאפשר לתת את מצבור כלי התפירה, לדלל מצעים ומגבות ואפילו תרופות ואביזרי בריאות שונים. שיש אנשים ששמחים לקבל שיחת טלפון אנונימית, אבל שרבים (דווקא בגילנו) מתגאים ושמחים שאינם זקוקים לדבר. ובכן - חשבתי לי שגם אנחנו, קהילת הגמלאים והמבוגרים מאוד תורמים לכל כשאנחנו לא מהווים נטל על הדור הצעיר, ומשתדלים לתת להם את התמיכה והידיעה שאנחנו בסך הכול בסדר.

הנה חוויה שהייתה לי במקביל למה שקורה מסביבי:

בימים אלו הזדמן לי, לצערי, לשהות בחדר המיון שבבית החולים רמב"ם שבחיפה.

אזרחות ישראלית

ראשית - עלי לציין את המסירות, היעילות, המהירות והשקט שבו פעל הצוות כולו. בחלק מהזמן היו הרבה קבלות חולים. הצוות לא גדול ועובד ממש קשה וללא הפסקה.

ושנית - על מסמכי השחרור היה חתום רופא ערבי. ואז - נזכרתי וחשבתי שחלק גדול מאנשי הצוות: רופאים, אחיות, טכנאים, אלונקאים, מנקים ומחלקי אוכל וכמובן אנשי מד"א שהביאו אותי לשם ושאר אנשי צוות הם ערבים. ההתייחסות של כולם לכל החולים הייתה נהדרת ושיוויונית. הצוות כולו עבד בשיתוף פעולה מלא. החולים והצוות במיון רמב"ם הם אזרחי ישראל. האם אי אפשר ללמוד מהם את ההתייחסות לאדם באשר הוא? האם אין אזרחי ישראל שווים?

כשמדברים "ביחד" - כדאי לזכור זאת.

שמתי לב שחברים רבים לא יוצאים עכשיו מביתם ובמיוחד בשעות הערב. התירוץ הוא החשכה. אבל כמובן כולם דבוקים לחדשות. חבל. יש גם אירועים שונים שאפשר ללכת אליהם ופשוט לפגוש אנשים. גם מוסדות התרבות משתדלים. הנה - היה קונצרט של התזמורת החיפאית ביום שישי בבוקר. היה מרגש והאולם היה מלא. ויש סרטים בצהריים, ומופעים והרצאות שונות. שלא לדבר על המשכיות מועדון הברידג' ופעילויות הספורט. בואו לא נכנע ל"מצב".

מאת: ענת וולפנפלד

...ש...ש...ש 2.12.2023 עד 7.10.2023 כמעט חודשיים ...ש...ש

בהתקפות טרור אחרות בעולם האו"ם מעולם לא חשב שצריך קודם "לחקור" את מסקנות המדינה המותקפת. רק כשמדובר בנשים ישראליות פתאום הומצא התירוץ העלוב הזה, כדי שלא להטיל אחריות ברורה וחדה על רוצחי החמאס הברבריים.

דעות ותגובות

חודשיים אחרי הטבח והאונס, האו"ם נזכר להציע חקירה.

אינני יכולה להתעלם מהשרות וחברות הכנסת. שבע שרות מכהנות בממשלה ומספר חברות כנסת ואף אחת לא קמה באמת כדי להזעיק את העולם. גם השרה הממונה על קידום מעמד האישה, מאי גולן, אינך עושה כלום!

מירי רגב איך לא הצטרפת לנשים שנשעו לאו"ם, אירוע שערך גלעד ארדן, מה לא חשוב לך? וגילה גמליאל מדוע את שותקת!

כתבה לימור ליבנת "אני זוכרת תקופות אחרות, שנים אחרות, שבהן אנו, חברות כנסת מהימין, מהמרכז ומהשמאל שילבנו ידיים ופעלנו בשיתוף פעולה למען נושאים שהיו חשובים לכולנו והתעלמנו ממחלוקות פוליטיות שהיו למען אותו שיתוף פעולה. המשיכו שלוש נשיאות האוניברסיטאות היוקרתיות, הרווארד, פנסילבניה ו-M.I.T. (שנשיאתה יהודייה) ולא הצליחו לומר בדיוק מוסרי שקריאה לג'נוסייד נגד יהודים מנוגדת לתקנון האוניברסיטה. הן התפתלו וענו כי הנושא "תלוי הקשר". היש בעולם הקשר, ולו גם הרחוק ביותר, שבו קריאה לג'נוסייד תקבל הכשר?

השגריר ארדן לא הפסיק להילחם על ההכרה העולמית, הוא תקף את האו"ם ואת ארגון הנשים של האו"ם על שתיקתם בנושא: "הגופים הבינלאומיים שאמורים להגן על הנשים בעולם, הוכיחו כשמדובר בנשים ישראליות - הם אדישים. בעיני הארגונים הללו - נשים ישראליות הן אינן נשים ואונס של נשים ישראליות הוא לא אונס.

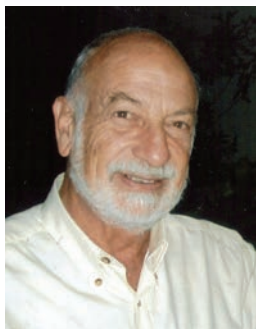
בשבועיים האחרונים נדמה כי דעת הקהל העולמית מתחילה להיות קשובה במידת מה גם לצד הישראלי, עם תחקירים על האלימות המינית של חמאס בכלי תקשורת מרכזיים בארה"ב וגיוני מצד האו"ם. שינוי הכיוון גלש גם לרשתות החברתיות, וגם נשים משפיעות כמו שריל סנדברג והילרי קלינטון התגייסו למאבק.

פורסם ברויטרס ב-8.12 כי על רקע השימוע בקונגרס על האנטישמיות בקמפוסים, מעל 70 מחוקקים דורשים מהדירקטורים של אותן אוניברסיטאות להדיח את הנשיאות שלא נקטו בעמדה ברורה ונחרצת נגד האנטישמיות.

"אין לנו ארץ אחרת"

ליקטה וכתבה

ענת וולפנפלד, מנהלת הקהילה

קיר הברזל

מאת: מיכאל מאיר ברודניץ

כישראלים גדלנו והתבגרנו בצל הדימוי של "קיר הברזל" שהציג זאב ז'בוטינסקי לפני יותר ממאה שנים. האם פרעות הזוועה של ה 7 באוקטובר מסמלות את סופו?

מושג זה ביטא את מודעות חלק מן הציונים לכך שחזון שיבת עם ישראל לארצו דורש נכונות להילחם על כך, כי אינו מקובל על חלק מהערבים תושבי הארץ והוא עמד בסתירה לתפיסות לאומניות של תושבים באזור ובארץ לעדותיהם. בדומה לתפיסות דומות, תושבי ארצות אחרות רבות-זהויות לאומיות, דתיות ולשוניות, מאסו בשלטון אימפריות כוללניות וחיפשו גבולות הפרדה פיזית לזהותם והתנגדו להגירה לשטחיהם. רעיונות כמו "קיר ברזל" כאילו בטאו היסטוריה של התגוננות לאורך קו הגנה רציף ובו מבצרים, חומות, גדרות וביצורים למיניהם לשם חסכון בכוחות לוחמים אנושיים במאבק לשמירת זהות עצמית של קבוצות במרחב עם גבול מסוים, מול כוחות עוינים השולטים בו או סביבו. בתקופות קודמות בנו שליטים, ערים, אומות ומעצמות אמצעים כאלה בגבולותיהן. אך "קיר-ברזל", בין שהתווה את גבולן של אימפריות ובין שהפריד בין כוחות מקומיים, גם אם הצליח לעמוד כמחסום בפני התקפות או חדירות במשך זמן רב - בסופו שקרס מול שינויי זהויות ותהליכים כלכליים וחברתיים עמוקים יותר.

מאז שאומץ בפועל רעיון הייחוד הזהותי-לאומי של התנועה הציונית העברית בארץ, עלה אתו הרעיון הטריטוריאלי למשל כ-"תלם המחרשה האחרון" הקובע את תחום השליטה הפיזית של ההתיישבות העברית בארץ. האם החרדה שלנו כיום מבטאת דאגה מחורבן הרעיון שעליו מגן "קיר" זה? אולי כך הדבר, כי הופגנה - בתוצאות מחרידות - קריסת אמצעי ההגנה שלנו בגבולנו המערבי מול עזה. אך החולשה הפיזית של גבולות מבוצרים אינה מבטאת בהכרח כשל מהותי של תרבות.

הצורך ב"קיר הברזל" התפתח בארץ בעיקר מאז המרידות והפרעות הערביות מ-1929 ובעיקר אחרי 1936. מתכננים בהגנה - רטנר, שדה, ווייץ, סנה ואחרים עברו לגישת מיקום ותכנון יישובי "חומה-ומגדל" והשלימו אותה בתפיסת "הגנה-מרחבית" אזורית. ההתיישבות העברית ופיתוח מערכת הביטחון הארצית להגנה עליה ביטאה זאת, אך נותרה סוגיית הגנת הגבולות. גברו פגיעות ביישובים בצליפות, מארבים ומיקוש בדרכים, נשק תלול מסלול עד טילים, כטב"מים, אמצעים דיגיטליים ולוחמה פסיכולוגית. מלחמת העצמאות והקמת המדינה אפשרו פיתוח הדרגתי של "קיר הברזל" להגנה אקטיבית רב-ממדית שהגיעה גם להתבצרות קווית משוכללת ויקרה מאוד בגבולות השונים לנוכח חדירות ההגנה המקומית - האזרחית והמלחמתית.

הפריצה הרצחנית המחרידה לשטחים וליישובים ב-7.10.23 בנגב המערבי מערערת את דימוי היכולת לחסימה ולמניעה של כל חדירה דרך "קיר ברזל" זה ואנו נלחמים כעת לחיסול איומי החמס שפגע במשמעותו, ולשיקום גבולנו והרתעתנו. בוודאי יש ביננו כאלה הפועלים לפיתוח והתאמה נוספת של דרכי חסימה חדשניות לגבולותינו, אך לפני עיצוב ביצוע והתמכרות לאמצעי הגנה חדשים - כדאי לבחון מה ובאיזו מידה "קיר-הברזל" עשה להשגת מטרות ההגנה על עצם פיתוח וקיום הלאום הישראלי בארץ?

דעות ותגובות

מבחינה זו אין ספק בהצלחת הציונות והישגיה, לא מעט בחסות "קיר-הברזל" לדורותיו! ברור שהתגבשה בארץ - בגבולות שדורשים עדין הסכמה והגנה - ישות ישראלית, לאומית, מדינית, מנהלית ותרבותית חדשה וחזקה!

היא מתאפיינת קודם כל בגידול האוכלוסייה הישראלית לכעשרה מיליון תושבים, ובכלכלה מודרנית בגודל ואיכות הדומות למדינות אחרות רבות וחשובות. ישראל הפכה לבעלת משקל באזור זה - והכמות היא איכות חשובה! לכן חיוני המשך גידול האוכלוסייה ועידוד להשתקעות בארץ של מגזרים שונים של הצעירים השואפים להיות ישראלים, וכן שילובם ושיתופם בכלכלה ובתרבות הצומחת.

מפרץ חיפה

שנית, הישראליות היא התבססות הזהות הלאומית שרובה מתייחסת לתולדות ומקורות עם ישראל - ובעיקר לשפה העברית המתחדשת - כשפה עיקרית של רוב תושבי ישראל. לרובם היום זו שפתם הראשית בדיבור, כתיבה, לימודים ועבודה מקצועית. לראשונה מזה מאות שנים מחצית 'בני-ישראל' בעולם, שנקראים

גם 'העם היהודי', הם דוברי עברית כשפת היומיום שלהם. החשוב ביותר בכך הוא הנגישות הישירה של כולם למקורות ולמסורת עברית, לעושר היצירה, הספרות, השירה, היהדות, המשפט והמדיניות שנוצרו ומתנהלים כיום בשפה זו בארץ. אלה התפתחו בחסות הגבולות המוגנים של המדינה אך תלויים בתכנים שאנשים וקבוצות שונות מקנים לשפה ולתרבות הצומחת בה. הזהות העברית הדומיננטית בישראליות אסור שתוציא מתוכה ותחסום את השותפות של זהויות אחרות, בעיקר הערבית, בישראליות זו. להיפך. התפתחות השפה והגשרים הנבנים דרכה גם לתרבויות אחרות חיוני לקישור אזרחים שונים בארץ לתרבות העברית!

ממד שלישי בו התפתחה ישראל הוא המשטר הדמוקרטי, פוליטי, כלכלי, חברתי ותרבותי שלה. תהליכים אלה בוודאי התרחשו בחסות "קיר הברזל" אך זאת ללא תלות באטימותו אלא דווקא בחדירותו הסלקטיבית להשפעות לשני הכיוונים - פנימה והחוצה! גם אם קיימים בנושא המשטר המודרני בישראל עימותים פוליטיים פנימיים קשים - זרמו בזכותו תשומות, משאבים, השפעות, חדשנות, יזמות ושיתוף עם קהילות ישראליות ואחרות ברחבי העולם. השלטון הציבורי בישראל דורש חיזוק, אך בתהליכי שינוי וחדשנות בדמוקרטיה, מהוה ישראל מקרה מבחן למדינות אחרות ועליה להמשיך בכך.

עדות מוסלמיות: כבאביר

אפשר להמשיך בתיאור וניתוח פיתוחה העצום של ישראל במדע, טכנולוגיה, חקלאות אמנות ובתחומים רבים ושונים שצמחו בצל "קיר הברזל". עם זאת, אין להסכים שהכישלון הנורא של ה- 7.10.23 מבשר סוף לפיתוח המשמעותי הרב-תחומי הקיים. מולו דרושה היערכות המגזרים השונים להגנה מפני סכנות המצב הפרוץ והמאיים. החשוב ביותר הוא לשמור ולפתח את זהותה ומהותה הפנימית החזקה של ישראל, שצמחה בחסות השלבים השונים של "קיר הברזל"

דעות ותגובות

תוך הכלת הזהויות היהודיות, כמדינה כוללנית ובה מגוון של שפות, סיפורי מוצא, דתות וחזון. לא גבולותיה הפיזיים קובעים את המיוחד בקיומה אלא מגוון העושר האנושי שבתוכה! המדינה אינה צריכה להיחשב נחלה קניינית של אף אחת מהזהויות הנמצאות בתוכה אלא מסגרת משותפת המאפשרת ומגינה על זהויות של כל קבוצות תושביה.

לכן חוק הלאום - המצמצם את מחויבות המדינה רק לאלה המתיימרים להיות בעלי זהות יהודית - פסול!

לימודים משותפים באוניברסיטת חיפה

המדינה אינה קניין של איזו שהיא מסגרת זהות נפרדת, ובוודאי לא למאמיני אסכולה דתית כזו או אחרת שקיימת בתוכה. מדינת ישראל היא מסגרת כוללת חוקית ומנהלית שבה יכולות זהויות שונות לתפקד ולהגשים את עצמן. מדינה מודרנית שייכת לכל תושביה והיא מוקד של זהות וגידול נמשכים של כל קבוצות אוכלוסייתה. היא הבסיס לפיתוח מגוון כלכלי, חברתי, ותרבותי. המדינה היא מסגרת שצריכה

להתאים חוקים ומנהל שלה לצרכי כל קבוצות האוכלוסייה שבה. בכך מדינת ישראל, גם אם חלקים מתושביה רואים עצמם כיהודים בצורות שונות, תענה לדרישות הקיום הכללי והקבוצתי של כל אזרחיה.

לכן, בנוסף לניצחון במלחמה הנוכחית ושיפור הגנה רב ממדית על גבולותינו, אנו צריכים להקפיד לשמור ולהגן על התכנים הכלכליים, החברתיים והדמוקרטיים של המדינה שלנו !

הנשיא ריבלין עם נציגי עדות נוצריות

קולות מן העבר הרדיו שלי

מאת: שמעון מיטלמן

ניצב בפינת המדף,
נחבא הרחק מן העין,
מביט מבויש ביוצאי חלציו,
שדרך כוכבם בשמים,
כמו לועגים לעברו:
"זוז כבר זוז, עברה שעתך,
נותרת רק השלג דאשתקד"...

תוצרת קיבוץ מגן, שנות ה-60

ואני מתגנב לעברו,
מלטף כפתוריו בעדנה,
ולוחש: "הרגע, אני עדיין זוכר חסד נעורייך,
קולותיך מימי ילדותי, והם ערבים לאוזני,
עם מיכאל המתעמל לעת בוקר,
ועם שמואל רוזן שחד חידותיו,
ונחמיה בן אברהם מן המגרש".

"... קול ישראל מירושלים..".
מתנגן ופורט על מיתרי ליבי,
השזורים בתולדות האומה,
ואתה רדיו יקר, אצלי הותרת חותם,
אבל איך אספר לנכדי קורותיך,
וחייהם בעידן אחר, אטום לקולות העבר ?
כמה חבל...

ביקור במנזר הכרמליתים "סטלה מריס"

מאת: יעקב שורר

הגרעין הראשון של מסדר הנזירים הכרמליתים נוסד בהר הכרמל לאחר מסע הצלב השלישי בשנת 1192. זהו המסדר הקתולי הראשון שנוסד בארץ הקודש. הנזירים המתבודדים בחרו בכרמל בשל קדושתו, שקיימת מאז ימי התקופה הכנענית, בהמשך - סיפורי אליהו הנביא בתנך וגם בתקופות הבאות. ראשית פעילותם הייתה בנחל שיח שמדרום-מערב לחיפה (כיום מתחת לשכונת כרמליה). כאן מצאו שפע מים, אדמה פוריה ואקלים נוח. יתרה מזו, באותו מקום חיו בעבר נזירים מתבודדים ביזנטיים, שיצרו כמה מסורות: המעיין נקרא על שם אליהו הנביא ומערת התפילה על שם תלמידו אלישע. מסורות אלה משכו צליינים למקום, עובדה שהייתה עבורם מקור קיום חשוב. בשנת 1214 העניק להם הפטריארך אלברטוס, שחי בעכו בירת הצלבנים, את "התקנון". פרושו הכרה רשמית של המסדר ע"י האפיפיור. עם התמוטטות ממלכת הצלבנים לאחר כיבוש עכו בשנת 1291, נטשו אחרוני הכרמליתים את המקום וחזרו לאירופה. אחרי 340 שנה, בשנת 1631 הם חזרו לכרמל. תחילה התגוררו בכוכים מעל מערת אליהו ולאחר הריסתם בשנת 1761 הם החלו לבנות את המנזר בראש הכרמל, היום "סטלה מריס".

מנזר הכרמליתים

בדורות הקודמים המנזר הזה היה אחד הגדולים והמרשימים ביותר בארץ ישראל ובמזרח כולו. הסיבות להקמתו במקום מרוחק יחסית מחיפה העתיקה, קשורות לקדושה של "ראש הכרמל", לקרבה של מערת אליהו, ולמסורות דתיות נוספות שיוחסו למקום. הכרמליתים, שהעריצו את דמותו של אליהו הנביא, קבעו אותו כפטרון המסדר שלהם ומכאן מובנת חשיבותו הרבה של "ראש הכרמל" עבורם. כאשר התחילה הבניה במאה ה-18 בימי השליט הבדואי דאהר אל עומר, זכו הנזירים לתמיכה ולחסות של מלך צרפת ומאז כנראה קיבלה הסביבה את הכינוי "הכרמל הצרפתי". בשנת 1799 הגיע צבא נפוליאון ממצרים לארץ ישראל ובמסעו צפונה כבש את חיפה. כשהצבא המשיך צפונה לכבוש את עכו הפך המנזר לבית חולים צבאי שבו שוכנו החיילים הצרפתיים החולים בדבר. כאשר המצור על עכו נכשל והצבא נסוג דרומה נותרו כאן החיילים החולים, וכשהגיעו אויביהם העות'מאנים הם טבחו את החיילים הצרפתים ללא רחם. ב-1841 הוקמה בחזית המנזר אנדרטה בדמות פירמידה לזכר חיילי נפוליאון שלחמו קודם במצרים. על המצבה כתוב בלטינית "איך נפלו גיבורים בתוך המלחמה" (שמאל ב, ב"ה) ועל קודקודה נוסף צלב מברזל.

הרס ובנייה מחדש

בשנת 1821 הרסו חיילי עבדללה פחה שליט עכו, את המנזר, אך הכרמליתים לא נואשו, השיגו אישור מיוחד מהסולטן (פירמן) והחלו לבנותו מחדש בשנת 1827. בהתאם לתוכנית החדשה, הוקם מבנה גדול יותר שנועד להיות בו-זמנית מקום תפילה (כנסייה), בית הארחה לצליינים (אכסניה) ומקום מקלט לנוצרים בעת צרה (מבצר). לכן קומת הקרקע של המבנה עשויה קירות עבים, שבהם יש חלונות קטנים המוגנים בסורגים. הקמת המבנה הושלמה ב-1853 ומאז ביקרו בו

טיולים

נוסעים וצליינים רבים שהותירו את רשמייהם בכתבי זיכרונותיהם. הם הפליגו בשבחו וכינו אותו "גן עדן עלי אדמות". בין עולי הרגל המפורסמים שהתארחו במנזר ושמותיהם מופיעים בספר האורחים רשומים פרדיננד דה-לֶסְפֶּס (בונה תעלת סואץ) ונפתלי הרץ אימבר (מחבר "התקווה").

מנזר הכרמליטים "סטלה מריס". צולם בדצמבר 2023.

סיור בכנסייה

לפני כניסתנו לכנסייה כדאי להתבונן תחילה בסמל המסדר הכרמליתי המתנוסס מעל הדלת: הר הכרמל שבראשו הצלב, ומעליו חרבו של אליהו והכתובת (בלטינית): "קנא קינאתי לה' אלוהי צבאות". נכנס פנימה לאולם הכנסייה המפוארת, המעוטרת בציורי תקרה יפים: אליהו הנביא העולה השמימה, דוד הפורט על הנבל, הנביאים ישעיהו, יחזקאל ודניאל, "המשפחה הקדושה" וקדושי המסדר הכרמליתי. בחזית הכנסייה, על הבמה, ניצב פסלה של מרים הקדושה האוחזת את ישו. זהו פסל מקודש המכונה "נוטרדם של הכרמל", והנוצרים מייחסים לו מעשים ונפלאות. למרגלות הבמה מוליכות מדרגות אל מערה חצובה, שבה בנוי מזבח אבן. לפי המסורת הנוצרית, כאן התגורר אליהו הנביא, ואילו לפי המסורת היהודית (מימי הביניים) כאן קברו של אלישע, תלמידו של אליהו. ראוי להדגיש כי המנזר הזה הוא החשוב ביותר בין מנזרי הכרמליתים בעולם, והוא משמש "כנסיית האם" של המסדר העולמי.

טיולים

בארבע פינות הכנסייה הוצבו בסוף המאה העשרים ארבעה תבליטים: הלוח הראשון מנציח את סנט חואן דה לה קרוז (יוחנן של הצלב) שהיה מראשי המסדר בימי הביניים. הלוח השני מוקדש לתרזה דה אווילה, נזירה ופילוסופית כרמליתית שחיה בספרד במאה ה-16. היא יסדה את "מסדר הכרמליתיות היחפניות" וב-1622 הוכרזה קדושה. הלוח השלישי מעניין במיוחד. הוא מוקדש לנזירה אדית שטיין שנולדה כיהודייה בגרמניה בשנת 1891. בגיל שלושים, אחרי לימודים אינטנסיביים בפילוסופיה, היא המירה את דתה והייתה לנזירה כרמליתית. בזמן שלטון הנאצים היא ברחה יחד עם אחותה למנזר כרמליתי בהולנד ובאוגוסט 1942 נתפסה ע"י הגסטפו ונרצחה באשוויץ. ב-1998 הכריז עליה האפיפיור כקדושה. התבליט שמוקדש לה מציג זוג ידיים הנושאות אל הצלב ומתחתיהן חוטי תיל וביניהן משולב מגן דוד. הלוח הרביעי מוקדש לסנטה מריה בווארדי, נזירה ערביה, מיסטיקנית, שנולדה ב-1846 בכפר עיבלין שבגליל המערבי. היא נפטרה בבית לחם ב-1878 והוכרזה כקדושה ב-2015. בחדר סמוך מוצג אוסף קטן של עתיקות, ממצאים ארכיאולוגיים שמצאו הנזירים בנחל שיח ובסביבה של "ראש הכרמל"

אנדרטה לחיילי נפוליאון

אל המגדלור

נחצה את הכביש אל הרחבה שלפני המחנה הצבאי. כאן ניצבת על עמוד גבוה אנדרטה בדמות פסל הבתולה מרים וישו התינוק בזרועותיה. אנדרטה זו נתרמה ע"י ממשלת צ'ילה ב-1894, כאות הוקרה לנזירים שפעלו בדרום-אמריקה והפיצו

טיולים

את ההערצה למרים הקדושה של הכרמל. על בסיס האבן כתוב: "שלום מרים רבת החן, העניקי לבני צ'ילה המעריצים אותך אהבת מולדת ואהבת האל".

המחנה הצבאי נבנה במקורו בשנת 1821 כמעון קיץ של השליט עבדללה פחה. מסופר שהוא בנה את הארמון שלו מאבני המנזר הכרמליתי שאותו פוצץ כדי למנוע מהכרמליתים לשוב לכרמל. ב 1846 נמכר המקום לכרמליתים והללו הפכו אותו לאכסנייה לצליינים. ב 1927 הוקם מגדלור חדש ומאז מכונה המבנה "סטלה מריס" (כוכב הים). בשנת 1939 שכרו הבריטים את המבנה מהכרמליתים לצרכי הצבא הבריטי. ממערב למבנה יורד שביל למערת אליהו הנביא ולצידו נצבת קפלה (כנסייה קטנה) וגם שרידי ביצורים ותעלות ממלחמת העולם השנייה. אלה היו חלק ממערך ההגנה הבריטי שנבנה כאשר ב- 1942 הייתה סכנת פלישה של צבאה גרמניה לארץ ישראל.

תצפית לעיר

ממקום התצפית יורד לעבר חוף הים רכבל שקרונותיו מעוצבים ככדורים שקופים. הנוסעים זוכים במבט "מעוף הציפור" על העיר ועל מרחבי הים הכחול. גם מהמרפסת הקרובה לכניסה למסעדה רואים את נופי חיפה: שכונת בת גלים, מוזיאון חיל הים, הנמל, ורחוק יותר את הקריות, עכו, נהריה, והרי הגליל המערבי.

לוח זיכרון לאדית שטיין

אנדרטה למריה הקדושה, תרומה מדינת צ'ילה

מוזיקה

חרבות מוזיקליות

מאת אילנה זבירין

בעקבות השם שניתן למלחמה, הוצע לי לכתוב על חרבות במוסיקה. יש במוסיקה הרבה תיאורים של קרבות ודו-קרב ממינים שונים ובחרתי כמה.

מקרה מוזר בהיסטוריה של מוסיקאים הוא הדו-קרב בין המלחין הנדל ג'ורג' פרידריך הנדל (1685-1759) לבין חברו מלחין האופרות מתיסון (שנשכח כליל במשך הזמן).

ומעשה שקרה כך היה: שני חברים אלו, בשנות ה-20 המוקדמות של חייהם, התחרו על משרת האורגניסט בכנסייה של העיר ליבק בגרמניה. המשרה הייתה כרוכה גם בתנאי שיתחתנו עם הבת הכעורה והמבוגרת של האורגניסט הזקן, שהיה במקרה גם בוקסטהודה, המורה של המלחין יוהאן סבסטיאן באך. מבט חטוף בגברת הבריא את שניהם לדרכם.

לאחר מכן הלחין מתיסון את האופרה "קליאופטרה" ומי שניצח על התזמורת ואף ניגן בצ'מבלו היה הנדל. אלא שהנוהג היה שמלחין היצירה מנצח על התזמורת. מתיסון לא ויתר להנדל וקראו לדו-קרב של חרבות. בקרב דקר מתיסון את הנדל ומזלו של הנדל וגם שלנו הופיע בצורת כפתור נחושת גדול שרכס את מעילו של הנדל ועצר את החרב מלחדור לליבו.

תארו לעצמכם מה היינו מפסידים היום לולא כפתור הנחושת. אגב, שני הידידים התפייסו.

מוזיקה

המלחין הצרפתי **ג'וזף בולון**, שנודע גם בשם האביר מסינט ג'ורג', חי בתקופת המלך לואי ה-16, כלומר לפני המהפכה הצרפתית, והיה, גם לפי שמו, איש של סייף. הוא היה קומפוזיטור פורה מאוד, בעיקר של קונצרטים לכינור ואף שימש תקופה כמנהלה של האופרה של פאריז. עד שחלק מהנגנים התנגדו לעבוד תחת שרביטו של "כהה עור". איש זה נולד מקשר של איש אצולה צרפתי לבחורה קריאולית, כלומר בת תערובת מהמושבה הצרפתית גוואדלופ. בנם התחנך בצרפת ונחשב ל"האביר השחור" וגם ל"המלחין השחור". הוא קיבל חינוך מעולה ונחשב לאיש סייף ידוע וכן לרקדן מצוין. בזמנו קראו לו "מוצרט השחור". בזמן המהפכה הצרפתית ברח לאנגליה כי נחשד לאוהד המלוכה. לאחר נפילת שלטון האימים של רובספייר חזר לצרפת וקיבל משרה מכובדת של מנהל הצבא בעיר ליל. גם אז המשיך להלחין.

יש כמובן הרבה יצירות מוסיקאליות הקשורות לחרבות, וכמובן הרבה יצירות ספרותיות שדנות בנושא זה. למשל במחזות של שייקספיר כמו ב"המלט". פחות ידוע הדו-קרב בין הציירים **אדואר מאנה** ומבקר האמנות **אמיל דוראנטי** אשר נוכח בו ותיעד אותו לא אחר מאשר הסופר **אמיל זולא**. נזכיר את הדו-קרב בסייף ביצירה "רומיאו ויוליה" של צ'קובסקי. את הדו-קרב באופרה של ורדי "איל טרובטורה" במערכה ה-2 על הצוענים ולסיום מחול החרבות הידוע של המלחין הארמני **ארם חצ'אטוריאן (1903-1978)**. זהו פרק מתוך האופרה "גאייאנה" שהושלם בשנת 1942 ובו קרב חרבות מסחרר. מנגינה זו מלווה לעיתים אקרובטיקה של זריקת סכינים או צלחות בקרקס...

Joseph Bologne, Chevalier de Saint-Georges (1745-1799)

לפיכך נתכנסנו. היסטוריה אלטרנטיבית.

ביקורת ספרות מאת: רעיה טילינגר

בחודשיים האחרונים קשה לי להתרכז בספר חדש. כול ספר שאני בוחרת מהר הספרים הקטן ליד מיטתי נראה תלוש מחיינו כעת ומן המציאות הנשקפת מן הטלוויזיה. כמעט החלטתי לוותר על הרשימה 'לקהילתון' ואז ערכתי סיור נוסף בספריה שלי ומצאתי את 'לפיכך נתכנסנו'. היסטוריה אלטרנטיבית של יוסי שריד.

עוד לפני שחזרתי לעלעל בספר חשבתי בצער שאין היום בציבוריות הישראלית יוסי שריד כזה. מישוהו שדובר דיבור שוטף בעברית נהדרת בקול בס עמוק ומאחורי הדיבורים סט מוצק וברור של ערכים שבין אם מסכימים איתם ובין אם לא, ההאזנה לדובר והוויכוח אתו אינם מעליבים את האינטליגנציה של בן השיח.

בהומור עצמי ואירוניה מושחזת מטייל יוסי שריד בין השנים 1948 ל-1967, מערב עובדות עם בידיון וכותב סיפורים מצחיקים ולעיתים מכמירי לב. סיפור לכול שנה. האירועים הנזכרים בסיפורים נחשבו אז, ולפעמים אכן היו, הרי גורל. הכרזת העצמאות והמחלוקות על ניסוחה, ההצבעה באו"ם על הקמת המדינה, הסכם השילומים עם גרמניה.

דוד בן גוריון הוא הגיבור הגלוי או הנסתר בכול אחד מהם גם אם הפרק עוסק בבחירת מלכת היופי הראשונה של ישראל ב-1950.

הפרק האחרון בספר עוסק בשנת 1967.

תזכורת קטנה לשנה ההיא שמה שאירע בה אז משפיע ישירות על חיינו כיום.

מצרים גירשה את כוח החירום של האו"ם מסיני, כוננה פיקוד מצרי משותף על צבאות סוריה, ירדן וחילות משלוח מעיראק ומסעודיה וחסמה את מיצרי טיראן לשייט של אוניות ישראליות (ההיסטוריה חוזרת?). כוחות צבא מצריים גדולים רוכזו בסיני, מה שאילץ את ישראל לגייס אף היא כוחות גדולים של מילואים. החלה התקופה שרבים מאיתנו זוכרים - 'תקופת ההמתנה' לפני מלחמת ששת הימים.

"בסוף מאי 1967 היה נדמה שהמלחמה בלתי נמנעת, שאין מנוס, והנסים ממנה יצאו וידם על ראשם... המדינה כולה הייתה שרויה, כזכור, בהיסטריה, ואין כהיסטריה יועץ רע למדינאים. היה זה אך טבעי שפוליטיקאים וקצינים בכירים הזדמנו אצל ב.ג. כדי לתאר את המצב ולשאול בעצתו" (עמ' 190).

כזכור ראש הממשלה ב-1967 היה לוי אשכול. רבים באו אז להיוועץ בבן גוריון המנהיג המיתי שפרש ממפלגתו ועמד

מדור ספרים

בראשה של מפלגה אחרת שהקים - רפ"י. כמשקיף סמוי בחדר מתאר שריד את המפגש בין יצחק רבין, הרמטכ"ל דאז ובן גוריון, שעיקרו עצתו של בן גוריון לרבין: אין לצאת למלחמה בגפנו בלי תמיכה פעילה של מעצמה. (למדנו משהו?) הייתה גם פגישה עם ראשי המפד"ל דאז שלא ברור אם באמת התקיימה או שמא רק בדמיונו של יוסי שריד. בפגישה, הוא מספר, ראשי המפד"ל הפצירו בבן גוריון לומר את דברו ולהתנגד למלחמה. "רק אתה, אמרו לו, עדיין מסוגל לעצור את ההרפתקה מוכת הירח... אנשים מתהלכים כסהרוריים, חולמים בהקיץ, שוקעים בהזיות... החזון ימתין למועד, לא זה זמנו ועדיף שיתמהמה... ראשי המפד"ל פחדו פחד מוות מארץ ישראל הגדולה שתקטין אותם, ותשליך אותם אל שולי הדרך" (עמ' 192). בא גם יגאל אלון עם נציגי הקיבוצים מעמקי הצפון. מדבריהם "עלה ריחה של תאוואה אגררית, קולאקית לשטחים לא לנו, חמדת ארץ אבות" (עמ' 193).

הגיע שמעון פרס והציע שרפ"י, מפלגתו של בן גוריון אז, תכנס לממשלתו של לוי אשכול ותקים ממשלת חירום לאומית. כדי להרתיע את מצרים, הציע לערוך ניסוי גרעיני. (נשמע מוכר?) צלצל משה דיין ובן גוריון שמע בקולו "שהוא כבר שבוי מלחמה, מבחינתו היא בלתי נמנעת כשם שמינויו לשר בטחון גם הוא בלתי נמנע... ומה יקרה כאשר הניצחון יתחיל לתת את פירותיו הבאושים?" (עמ' 196). באה משלחת רבנים ותלמידיהם ואמרו: "השמים זמנו לנו שעת כושר לקבוע סוף סוף גבולות ארץ ישראל, ואין לב יותר שבור מלבנו כשארץ ישראל אינה שלמה. עכשיו נוכל לחזור אל לב המולדת בין הירדן לים..." (עמ' 196). אחרוני הבאים היו נתן אלתרמן וקבוצת אנשי רוח שביקשו לקרוא באוזני בן גוריון את העצומה שחיברו למען ארץ ישראל השלמה. "כשם שאין לנו רשות לוותר על מדינת ישראל כך מצווים אנו לקיים את מה שקיבלנו מידיה: את ארץ ישראל. הננו חייבים בנאמנות לשלמות ארצנו" (עמ' 199). הפגישה הזו, לדברי המחבר, החרידה את בן גוריון יותר מכול הפגישות האחרות וכך כתב בנאום שנשא לאומה, נאום שכמובן לא נישא וכולו פרי דמיונו והשקפת עולמו של המחבר הרהוט. "אם למרות הכול תפרוץ מלחמה, אין ספק בליבי שנצא ממנה וידנו על העליונה... השאלה האמיתית היא מה יקרה לאחר הניצחון... המלחמה שתפרוץ חלילה לא תהיה האחרונה, היא תהיה ראשונה בשורה של מלחמות שאויבנו יקדשו עלינו..." (עמ' 201).

על פי ההיסטוריה הבדיונית בחלקה שמתעד עבורנו יוסי שריד, התקבל נאומו של בן גוריון "בהתרגשות עממית עצומה, באנחת רווחה כללית ועמוקה... וכך נמנעה המלחמה שראשי הצבא נבאו לה ולשרי הממשלה המבוהלים שלא תמשך יותר מחמישה ימים. ואם תתאמת תחזיתם, הבטיחו, ייקרא לה מלחמת ששת הימים" (עמ' 203). לא נותר אלא לחשוב איך הייתה נראית המציאות שלנו כיום אם אכן היה בן גוריון נושא את נאומו. קצת תאריכים:

הספר יצא ב-2008, יוסי שריד נפטר ב-2015, אנחנו כידוע בשנת 2023.

פסיכולוגיה

חיסון לימים כואבים (התמודדות עם מצבי לחץ)

מאת ד"ר דליה לורנץ

קשה לי כל כך.. אני לא ישנה טוב בלילה; כל רעש מקפיץ אותי. רעמים נשמעים לי כיריות תותחים, ברקים - כשריפה מתפרצת. אני מתעוררת מיוזעת כולי מסייט נוראי שמחבלים פורצים לחדר השינה שלי. מאז ה"שבת השחורה" בשבעה באוקטובר אני - לא אני: לחוצה וחרדה ולא מסוגלת להתרכז בדבר... הראש כואב לי, הדמעות זולגות מאליהן והבטן רגיזה מתמיד. באחד הימים הללו, לפתע, נכנסה לי החרדה לתוך הגוף: רעדתי, נשמתי בקושי, גרוני השתנק והרגשתי שהעולם נחרב. התביישתי: אני קשישה די מוגנת ואין לי זכות להתאונן אל מול הזוועות האיומות שאנשים חוו על בשרם. ובכל זאת... המחשבות המפחידות שולטות בי: איך אפשר להתעלל כך בבני אדם?! האם זה יכול לקרות גם לי?! האם אפשר בכלל לשרוד במצבים כאלו?! והחייילים הגיבורים - אני פוגשת בעיתון בוקר את תצלומיהם: צעירים מחויכים בנעורים תוססים, ולפתע-אינם.. איך המשפחה מסוגלת לעמוד באסון?! תחושת אי הוודאות וחוסר האונים משבשת את חיי היומיום שלי: מתי זה ייגמר? ועד אז-איך מתפקדים במצבי לחץ וחרדה בלתי נשלטים. מניין שואבים כוחות גוף ונפש להתמודד עם המצב? אינני צעירה יותר והצבא לא יגייס אותי במקום הנכד שלי.. באמת קשה לי. אני זקוקה נואשות למנת חיסון של "חוסן נפשי".

במצב "לא נורמלי"
תגובתי "נורמלית"

פסיכולוגיה

ומה זה בדיוק?

"חוסן נפשי" מוגדר כמכלול האמצעים שהפרט עושה כדי לפגוש את החיים. להתאושש ממשבר ולשמור על רמת יציבות. "חוסן נפשי" נחוץ גם בחיי היומיום בעיתות בלתי צפויות של מצבי לחץ ומשבר בכל התחומים בהם אנו מעורבים ומתפקדים: עם עצמנו, עם משפחתנו, עם הקהילה שלנו ועם משמעות עשייתנו בחיים שלנו.

איך מתפקדים כאשר יש חרדה קיומית?!

ראש וראשונה: לקבל את עצמנו על כל מכלול הרגשות שלנו! המצב, אכן "לא נורמלי" בעליל-אולם תגובתי האישית ביחס אליו - ותהא אשר תהיה היא "נורמלית" בהחלט!!! איני צריכה להתבייש או לחוש רגשי אשם.

שנית: כל אחד שונה בתגובותיו למצבי לחץ: הוא מתמודד באופן המיוחד לו ובקצב שלו-ויש לכבד זאת.

עם כל זאת, אנחנו מסוגלים ללמוד להפריד בין רגשות, מחשבות ועשייה: את הרגשות ניתן להכיל. החשיבה ההגיונית יכולה להבהיר לי מהם הדברים שבשליטתי ומה הם אלו שאינם

בשליטתי: אני מסוגלת לארגן ולאזן בין "המציאות הפנימית" שלי לבין "המציאות החיצונית" המתרחשת עכשיו. נכון שאני פוחדת מאד - אבל לא אתן לפחד לנהל אותי! אני יודעת

שהבית מוגן ויש מחסה. אני יודעת מה לעשות כשיש אזהרה: יש לי את מקום המקלט או החדר המוגן ואיך להגיע לשם ללא פניקה...יש לי משפחה וחברים שאני יכולה לשתף אותם במה שמטריד ומפחיד אותי - אני זו ששולטת בעצמי ולא הפחדים שלי!

ומה יכול לסייע לי?

לעשות מה ש"עושה לי טוב": התעמלות טובה לגוף ולנפש. האזנה למוסיקה שאני אוהבת. מלאכות יד למיניהן שמרגיעות אותי. מומלץ לכתוב כל בוקר משהו בפנקס קטן: מחשבה חולפת, רגש מרגש, טבע מתחדש ופרפר שחלף בחלון...

העשייה העצמית מסייעת ליכולת ההתמודדות שלי. העשייה למען האחר-מסייעת לי לא פחות! אני יכולה להיות קשובה לאחרים כדי להקל עליהם... אני יכולה להיות נדיבה אליהם בחיוך, בחיבוק, בפרח, בשוקולד - או בכל דבר אחר.

לסיכום:

במודעות שלי לכוחות ההתמודדות הטמונים בי יש תקווה לעתיד.

המלחמה תיגמר ואני אתגבר על הכאב הרגשי, החרדה והפחד. אני מסוגלת להרגיע את עצמי באמצעות הבנת הסביבה בה אני נמצאת. אני אסתגל מחדש לכל מצב. החיסון" היא האמונה בכישורי ההתמודדות שלי.

לא אתן לעצמי ליפול ולטבוע - אמשך לשחות בזרם החיים!

רגש

מחשבה

עשייה

מנת חיסון של
"חוסן נפשי"

היסטוריה

אף על פי כן החולמים על חיים משותפים

מאת: רפי סיאנו

לאורך כל הדרך עד ימינו קמו חולמים אבל גם אנשי מעש שחיפשו דרכים לחיים משותפים לכול תושבי ארץ ישראל. הם היו הרבה פעמים מיעוט נלעג ומטרה לכינויי גנאי. אחד הראשונים היה חיים מרגלית קלוורסקי (1868-1947) שעל שמו הוקם המושב מרגליות שבגליל העליון. קלוורסקי היה ממונה על ההתיישבות בגליל מטעם חברת יק"א (חברת התיישבות של הברון הירש) וחיפש הידברות עם ערבי ארץ ישראל.

בשנים הראשונות של המפעל הציוני, עולים ממרכז אירופה נתקלו בעוינות של התושבים המקומיים וחפשו דרכים של חיים זה לצד זה. כשנוסדה 1925 האוניברסיטה העברית בירושלים התאגדו אנשי הסגל ואנשים מובילים בשוב לתנועה "ברית שלום". בין המייסדים ותומכים היו ארתור רופין (נציג התנועה הציונית בגרמניה), הפילוסוף מרטין בובר, הוגו שמואל ברגמן (מנהל הספרייה הלאומית), גרשום שלום (חוקר הקבלה) וגדולי המוחות נוספים של התקופה. הרעיון המרכזי היה הקמת ישות דו-לאומית בה יהודים וערבים היו מקבלים זכויות שוות. היו כ-60 חברים יהודים אך אף ערבי אחד הצטרף ובשנת 1930 התפזרו החברים.

בשנות השלושים ועד התמוטטות גרמניה הנאצית בשנת 1945 נמצאו הערבים של ארץ ישראל תחת הנהגתו של המופתי בצד הנאצי. מצרים, עיראק וסוריה היו תחת שלטון קולוניאלי בריטי או צרפתי, אך הסימפטיה של הערבים הייתה בצד הגרמני. אחרי המלחמה התחדשה התנועה הפן-ערבית והמשיכה האיבה ליהודים בארץ ישראל. במצרים הופל המשטר של המלך פרוק (1951) ועלו לשלטון גנרלים, בסוריה הוחלף השלטון כל כמה חודשים עד לעליה של מפלגת הבע"ת בהנהגתו של חאפז אל-אסד (1971). היו תקוות בישראל שעם המהפכנים במצרים אפשר להגיע לשלום אבל התקוות נמוגו מהר. אפשר לקבוע "לא היה עם מי לדבר".

החולמים על שלום

אורי אבנרי (1923-2018) נולד להורים עולי גרמניה והיה בין החולמים המובילים על שלום עם הערבים. הוא התחיל את פעילותו הפוליטית במחנה הימין. בנעוריו היה חבר באצ"ל. אחרי שעזב את המחנה הפוליטי התחיל לפעול באופן עצמאי, היה לעיתונאי וסופר והוציא לאור שבועון בשם "העולם הזה" (1950). בשנות ה-50 וה-60 מזג עיתונות צהובה, גילוי סקנדלים ופורנוגרפיה וזכה לתפוצה רחבה. עם דעיכת העיתון אבנרי הפך לפעיל למען השלום וחיפש ומצא אנשים מובילים בתנועה הלאומית הפלסטינית איתם הוא נפגש גם כשזה היה נגד החוק. אלמונים תקפו את אבנרי ואת שותפו שלום כהן למערכת "העולם הזה", ופצעו אותם קשה. עיקר פעולתו בשנות ה-50 היה נגד ממסד מפא"י. באמצעות עיתונו קראה לדו-קיום עם העם הערבי בארץ ישראל ולהקמה מדינה פלסטינית. עד ימיו האחרונים פרסם את דעותיו בעיתונות. אבנרי שירת כחבר כנסת בכנסת ה-6 (1965), בכנסת ה-7 ובכנסת ה-9 (1981). מפלגות בהן כהן ריכזו פעילי שמאל שגם הם חלמו על עשיית שלום כגון הח"כים לובה אליאב ומאיר פעיל אבל לא הצליחה לשכנע חלקים משמעותיים של העם היושב בציון.

אורי אבנרי

זאב בודד היה **אייבי נתן** (1927-2008). אייבי (אברהם) נולד בפרס וגדל בהודו בעקבות הגירת הוריו. בגיל 16 הצטרף לצבא הבריטי וסיים קורס טייס. במלחמת העצמאות שירת בחיל האוויר של ישראל.

ב-28 בפברואר 1966 יצא אייבי נתן משדה התעופה הרצליה, טס במטוסו הפרטי ונחת בפורט סעיד שבמצרים. על המטוס היה כתוב "שלום 1" בעברית, אנגלית וערבית. הוא נעצר ובקשתו להיפגש עם הנשיא גמאל עבד אל נאצר לא נענתה ובמקום זה נשלח

היסטוריה

אייבי נתן, 1927-2008.

בחזרה. כשנחת בשדה התעופה בהרצליה חיכו לו כאלף איש ואישה נלהבים. גם כאן הוא נעצר ע"י המשטרה והשתחרר בערבות. אייבי הפך לאיש ידוע, הוא נסע לצרפת, אנגליה ויוגוסלביה כדי לקדם את נושא השלום.

ב-28 ביולי 1967 שוב המריא אייבי נתן במטוסו, הפעם מקפריסין לפורט סעיד. שוב הוא גורש וחזר לישראל. שוב הוא נעצר, הועמד לדין ונדון לקנס או לחליפין, 40 יום מאסר. אייבי בחר במעצר למרות בריאותו הלקויה. ב-4 ביוני 1969 ניסה להגיע בפעם השלישית למצריים, הפעם בטיסה מסחרית מאתונה אבל סורב להיכנס למצריים.

קול השלום

בשנת 1973 רכש אייבי אונייה והקים עליה תחנת רדיו בשם "קול השלום". הוא עגן מול חוף תל אביב ולעתים שידר מאזורים ימיים מיצריים. למימון פעולותיו שידר פרסומות, לפעמים לחברות למשקאות. כשאלה הפסיקו לפרסם אצלו הוא שידר את הסיסמה "שתו מים".

בשנת 1993 נאלץ לסגור את התחנה בגלל קשיים כלכליים. במשך כל השנים הושיט יד לעזרה בכול רחבי העולם, איפו שהיה רעב או אסון טבע, ב-1979 חילק מזון בקמבודיה, ב-1985 באתיופיה. בקולומביה הקים בית חרושת לייצור לבנים, כמוכן הקים מחנות לפליטים באפריקה. בישראל ארגן עזרה לקשישים וכו'.

בשנות השמונים יצר קשר עם אנשי אש"ף והמשיך במגעים אלו בניגוד לחוק. אייבי נידון ל-6 חודשי מאסר ושוחרר כעבור 4 חודשים. בשנת 1991 התחיל בשביתת רעב נגד חוק המפגשים שאסר מגעים עם אש"ף. לפי בקשתו של נשיא המדינה חיים הרצוג הפסיק לשבות. אייבי המשיך בקשר עם נציגים פלסטינים ונידון ל-15 חודשי מאסר אך שוחרר לפני תום התקופה.

ב-1997 לקה אייבי נתן בשבץ מוחי שגרם לשיתוק. ב-2005 העניק לו מפקד חיל האוויר, האלוף אליעזר שקדי, אות הכרה "כנפי הזהב". נתן נפטר 27.8.2008.

שלום בין מדינות ערב וישראל אחרי מלחמת יום הכפורים

ראש ממשלת ישראל מנחם בגין (1913-1992) ונשיא מצרים אנואר סאדאת (1918-1981) חתמו ב-5.9.1978 על הסכם שלום בין המדינות ישראל ומצרים. בזה התחילה תקופת פיוס בין מדינות, הסכם שלום בין ישראל למלך ירדן חוסיין נחתם ב-26.10.1994 אבל בעיית הפלסטינים נשארה פתוחה.

הסכמי אוסלו

החל משנת 1987 התנהלו מגעים סודיים בין נציגים של ישראל וצמרת אש"ף שהובילו לסדרת הסכמים בין הצדדים. ההסכם הראשון נחתם בחשאי באוסלו ב-20 באוגוסט 1993 ע"י שר החץ שמעון פרס לבין מחמוד עבאס. התוכן היה הקמת רשות פלסטינית שמקבלת אוטונומיה בענייני חינוך, משטרה, תרבות ומיסוי. ישראל התחייבה לסגת תחילה מעזה ומיריחו. סוכם גם שבשיחות עתידיות ידונו ביתר הבעיות שעל הפרק. ראש אש"ף, יאסר ערפאת (1929-2004), התחייב להכיר במדינת ישראל, לסיים את הסכסוך בדרכי שלום ולחדול ממעשי טרור. ישראל מצידה התחייבה להכיר באש"ף כנציג העם הפלסטיני ולבטל את החוק שאסר על מפגשים בין הצדדים. הכנסת קבלה את ההסכם ברוב של 61 קולות בעד נגד 50 מתנגדים ו 9 נמנעים.

בהמשך נחתמה שורה של הסכמים שחלקם תקפים עד היום, כמו למשל חלוקת שטח יו"ש ל-3 אזורים: שטח A (18%) בשליטה אזרחית וביטחונית של הרשות, שטח B (22%) שליטה אזרחית פלסטינית ושליטה ביטחונית ישראלית שטח C (60%) בשליטה כוללת של ישראל. בפועל, אחרי חתימת ההסכמים התגבר הטרור הפלסטיני לממדים מחרידים והתקוות לשלום נמוגו.

ביום 13.9.1993 חתמו יצחק רבין ויאסר ערפאת בנוכחות נשיא ארה"ב ביל קלינטון על הסכם ראשון. ב-4 בנובמבר 1995 נרצח ראש הממשלה יצחק רבין ע"י מתנקש יהודי. יצחק רבין עשה דרך ארוכה מנץ בטחונית לאיש המחפש דרכי שלום ואפשר רק לנחש אם היה מצליח להשכין שלום אמיתי.

האירועים של 7 באוקטובר 2023 טריים בזיכרון של כולנו. השלום רחוק מאי-פעם. אף על פי כן, למען ילדינו ונכדינו אסור לוותר על החלום של שלום ביננו לבין הפלסטינאים.

90 שנה לעליית ראשוני קיבוץ הזורע ארצה

מאת: רוני כוכבי-נהב

בימים אלה של ראשית 2024, מלאו 90 שנה לעליית הקבוצה הראשונה של בוגרי ה"וורקלויטה" (Werkleute, "אנשי מעשה") מגרמניה ארצה. כבר לפני כן, במחצית השנייה של 1933, נשלחה "קבוצת חלוץ" של אחדים מבוגרי התנועה, במטרה להכין את עליית הקבוצה הגדולה ארצה.

מחנה תנועה. 1926

בינואר 1984, במלאות 50 שנה לעלייה הזו התפרסם בעלון הזורע "בשער", תיאור המסע מפי חנה נהב, לפיו לאוה מסעם בריקודים סוערים, מתחנת המוצא ברלין אנהלטר (Anhalter) ב-1 בינואר 1934 ובמהלך כל הנסיעה ברכבת, עד העלייה על האונייה בנמל טרייסט. קשה לתאר את ההתרגשות וההתלהבות של היוצאים מגרמניה המדכדכת בדרך אל הגשמת חלומם. בששת ימי ההפלגה הם פגשו קבוצות שונות של חלוצים צעירים מתנועות נוער ציוניות ממזרח אירופה והדרך עברה עליהם בריקודים, בלימוד עברית, בקורסים שונים ובפגישה ראשונה עם חלוצים כמוהם מתנועות שונות. באמצע ינואר 1934 הם עגנו בחיפה וכך החל הפרק המדהים של תשעים שנות קיבוץ הזורע.

לאחר השלמת תהליכי הקליטה בנמל, נפגשו לראשונה עם ה"וותיקים" מקבוצת החלוץ, שכבר היו אז בארץ. על פי התוכנית שהותוותה מראש, הם התחלקו לשתי "פלוגות": האחת הלכה למשמר העמק של הקיבוץ הארצי, והשנייה לגבעת חיים של הקיבוץ המאוחד. הרעיון היה שכדי להקים תנועה קיבוצית של "וורקלויטה", חזון שעדיין נראה סביר, עליהם ללמוד עברית ולהבין מה זה קיבוץ. הם קיוו לייסד תנועה קיבוצית נפרדת, ההולמת את האידיאולוגיה הייחודית שטופחה בגרמניה.

בערב פסח תרצ"ד, 30 במרץ 1934, לאחר כמה חודשי "הכשרה", התאחדו שתי הפלוגות בחדרה, במחנה הקיבוצים, וכחודש לאחר מכן ב-17 במאי 1934, נשלחה אל הגופים המיישבים בקשה להכיר בהם כקיבוץ המיועד להתיישבות, ולאשר את השם - "קיבוץ הזורע".

בגיליון החמישי של "דפי קשר" (Verbindungs Brief), עלונים שהופצו במרכזי התנועה השונים בארץ ובגרמניה, מופיעה רשימת חברי קיבוץ הזורע בחדרה תחת הכותרת: "רשימת החברים והחברות שלנו הנמצאים בקיבוץ הזורע בחדרה, תיבת דואר 28", ומתחתיה רשימה של חברים הנמצאים במקומות אחרים בארץ.

מבין 58 הרשומים בטבלה - מחציתם המשיכו לחיות בהזורע גם בשנים הבאות. עד סוף העשור הגיעו בוגרים נוספים והצטרפו גם חניכים צעירים, שהתחילו דרכם בן-שמן, או במסגרות אחרות, כמו "משק הפועלות" ועוד.

היסטוריה

נחזור אל מה שקדם: בראשית היה ה"קמראדן" ("חברים")

בשלהי המאה ה-19, וליתר דיוק ב-1896, נוסדה תנועת הנוער הראשונה בעולם: ה"אנדֶרְפּוּגֶל" (ציפורי נוד) הגרמנית, שחרתה על דגלה חזרה לטבע והתמזגות עמו באמצעות טיולים ומחנות; הטיפה למרד במבוגרים הבורגנים, ושאפה לטוהר מידות אישי וערכי.

כיוון שיהודים לא התקבלו אל שורותיה, קמו באירופה בעשור השני של המאה העשרים תנועות נוער יהודיות. בין אלה היו "השומר הצעיר" (1913, בגליציה); ה"בלאו וייס" (1913, "תכלת לבן" בברסלאו ובברלין) "פרייהייט" (1917, "דרור" ברוסיה-פולין) - כולן תנועות ציוניות. ה"קמראדן" (1916), נוסדה אף היא בברסלאו (וורוצלב), כתנועה יהודית ליברלית, חילונית - ובמפורש: לא ציונית.

חנה ומאיר נהב. הקמת המחנה. 1936

עם התרחבות התנועה, ב-1919 היא הוכרזה כ"כל גרמנית". המטרה הייתה "החינוך לבריאות נפשית וגופנית של נוער, כחברים בהתאחדות הנוער הגרמני ובקהילה היהודית". מבחינה דתית נקטה התנועה עמדה נייטרלית כלפי כל הזרמים ביהדות. בשנים ההן היו ראשוני הזורע - ילידי סוף העשור הראשון של המאה ה-20 - **עדיין ילדים או אף נערים בשנות ה"עשרה" שלהם.**

הליברליזם הקיצוני של ה"קמראדן" עודד התפתחותם של כמה זרמים מקומיים ופוליטיים כתאים בתוך התנועה. הבולט ביניהם היה ה"ערמה השחורה" (Schwarze Haufen), שהתגבש סביב אישיותם הכריזמטית של הנס ליטן (Hans Litten, 1903-1938), מי שלימים יהיה עורך דין וב-1932 יביך את היטלר על דוכן העדים) ומקס פירסט (Max Fürst, 1905-1978). הם הגדירו עצמם כגוף בתוך ה"קמראדן", פיתחו סגנון חיים חופשי ומתירני, התארגנו כקומונה של מגורים משותפים לגברים ולנשים, נמנעו מאכילת בשר ושאפו לכונן משטר אנרכיסטי-סוציאליסטי. ב-1927 הגיעו המתחים בתוך התנועה לכלל פיצוץ ו"הערמה השחורה" פרשה ממנה. בנקודה זו, למעשה, חדלה ה"קמראדן" להתקיים, אף אם בשום מקום לא נמצאה הכרזה רשמית על כך. הגוף המרכזי ובו כ-1000 חניכים קרא לעצמו "Kreiß" (חוג, או מעגל), והמשיך לפעול בהנהגתו הכריזמטית של הרמן-מנחם גרסון (1908-1989) בן ה-20, אז תלמיד ב"בית המדרש הגבוה למדעי היהדות" שפעל בברלין (מ-1872 עד 1942). מי היו חברי ה"קמראדן" לפי תיאורו של מנחם גרסון:

היה זה נוער יהודי "מערבי" טיפוסי. סביבתו החברתית הציגה לפניו את **האינדיבידואליזם** כערך מוסרי עליון: הפרט חייב לפתח את כל כישוריו במלואם, ללא הגבלה, למען איזו חברה המטילה עליו מרותה. כך מגשים האדם את הערך הנעלה שבחיים ושמו: האישיות החופשית. לגבי הפרט קיימת רק עדה אחת: האנושות. הלאום אינו אלא יצור מקרי-היסטורי, לא ערך עצמי. הנוער בקיצוניותו הסיק מכאן לגבי יהדותו מסקנות, שהדור המבוגר נרתע מפניהן. הוא היה חסר כל זיקה נפשית ליהודים וליהדות. [...] היה זה נוער מתבולל, נוער אינדיבידואליסטי, שרצה לחיות את חייו העשירים, מלאי התרבות, ללא עול של מצוות סוציאליות או לאומיות יהודיות. (מתוך: מנחם גרסון - "דרכה של ה'ורקלויטה' להשומר הצעיר".)

במהלך לימודיו פגש גרסון את מרטין בובר (1878-1965), שהשפיע עליו ועל בוגרי התנועה בכיוון יהודי - "עדיין לא" ציוני ו"עדיין לא" דתי-אמוני. המושג "עדיין לא" הוא מושג מפתח בדינוי הבוגרים עם בובר, באשר להתפתחות תודעתם התנועתית. פירושו שבעתיד, מתי שהוא, הם יזכו להארה ויכירו ב"אמת", אך "עדיין לא".

באוגוסט 1932, ארבע שנים לאחר המהפך ב"קמראדן" ב-1928, באספת חברי התנועה הוכרז רשמית על הקמתה של תנועה חדשה: "אֶרְקֶלְיִטֶה" - תנועת נוער יהודית גרמנית. אפשר להגיד שבנקודה זו, כבר ראו בוגרי התנועה עתיד מעבר לאופק, אלא

היסטוריה

שהעתיד הזה היה עדיין בגרמניה...

מעתה קיבלה ההשתייכות ליהדות מעמד מרכזי ומגמתה - יצירת משקל-נגד לקהילה היהודית המסורתית. הם שאפו להקים "בתי עם" ומרכזי נוער, שבהם יועברו קורסים בתחומי תרבות ורוח, או אף יקבלו הכשרה מעשית בתחומים שונים, לצד פעילויות תרבותיות. המרכזים האלה אמורים היו לתת מענה לבעיות סוציאליות של יהודי גרמניה, שהחריפו בעקבות המשבר הכלכלי בסוף שנות העשרים והתגברות האנטישמיות. ועדיין, במחנה החורף של 1932, כחודש לפני עליית הנאצים לשלטון (!) הוגדרו מטרות התנועה כמכוונות לפעילות נוער יהודי בגרמניה.

"דף הקשר" מס' 2 (Verbindungsbrief) של התנועה החדשה נשלח לסניפים בראשית 1933 והובא בו סיכום מחנה החורף (חתומים עליו אליהו מעוז-מוסבכר ואליעזר בארי-באואר). בין העניינים שבהם דנו באותו מחנה היו: חיים יהודיים, היחס לגרמניה, העמדות הסוציאליסטיות של התנועה והיחס כלפי היהדות. אמנם, היה אלמנט של אי-וודאות לגבי אופיה של התנועה החדשה, אבל לא ניכר שום ביטוי של דאגה באשר לעתיד בגרמניה.

חודש לאחר מכן ניצחו הנאצים בבחירות ותפסו את השלטון (30 בינואר 1933).

תנועה בגרמניה - מרטין בובר ומנחם גרסון בכנס השנתי.
1928

תוך חודשיים, בראייה מפוכחת של מנחם-הרמן גרסון, הוציאה התנועה משמה את המילה "גרמנית" ושינתה את יעדיה: מעתה הייתה זו תנועת נוער יהודית, שמטרתה עלייה לפלשתינה וייסוד קיבוצים. חניכים רבים נשלחו למקומות הכשרה חקלאית (הגדול מכולם הוא "גוט וינקל", שרבים ממייסדי הזרע עברו דרכו). ובמקביל, כאמור, כבר באמצע 1933 עזבו את גרמניה בשליחות התנועה חברים בודדים כ"חלוץ" בפלשתינה - לפני המחנה שיגיע מאוחר יותר - כדי להכין את עליית חבריהם.

כאמור, בימים אלה לפני 90 שנה יצאה מגרמניה ונחתה בחיפה חבורה ראשונה של כמה עשרות חברי "ורקלוויה".

באותה עת מנתה התנועה כ-1200 חניכים בגילאים שונים, בסניפים הפזורים בכל חלקי גרמניה. הם קיוו להקים תנועה קיבוצית של "ורקלוויה - אנשי מעשה", כדי לשמור על ייחודם האידיאולוגי כתנועה א-פוליטית, ליברלית וסוציאליסטית. הכרעה לטובת אחת התנועות הקיבוציות תביא בהכרח להגדרת השתייכות פוליטית. הם רצו להישאר ניטרליים...

מנחם גרסון כותב (שם):

הוויכוח הרעיוני שהתנהל באותן שנים בקיבוץ הזרע נגע בשלוש סוגיות גדולות: התוכן של חיי עדה בתנאי הקיבוץ, דרכנו כיהודים, דרכנו כסוציאליסטים.

התנאים החדשים מן ההכרח שהשפיעו על תפיסתנו החברתית. [...]

נאלצנו להודות, שגרסנו חיי-עדה באופן אידיאליסטי מדי. דיברנו על בלתי-אמצעיות ביחסי החברים, אך למעשה התכוונו רק לגילויים חיוניים של "בלתי-אמצעיות" זו ולא העלינו על הדעת, שפירושה הממשי לפעמים - גם חיכוכים, אנטיפתייה ואף איבה. התנערנו מהתקוות הדתיות שתלינו בהגשמת חיי העדה. הושפענו מהתפיסה, הרואה בקיבוץ מכשיר להגשמת הציונות הסוציאליסטית, וכאחד - תא החברה העתידה לקום בארץ. עם חדירתם של יסודות אובייקטיביים אלה לתפיסתנו הקיבוצית, לא חדלנו מלשאוף להשכנת יחסים מתוקנים בין אדם לחברו. ראינו בקיבוץ בית לכל חבריו שיחסי אמון שוררים בו. ראינו את החברות בקיבוץ כשותפות בדרך ובזה ביטאנו את ההנחה היסודית, שבאין אופק תנועתי לא תהיה גם תקומה ליחידה המשקית.

בשנתיים הבאות, עד עליית הקיבוץ על הקרקע בחורף 1936, הגיעו ארצה כ-200 חברי תנועה. 400 חניכים יצאו למקומות הכשרה

היסטוריה

בגרמניה, וחלקם אף הגיעו לארץ לאחר מכן. הצעירים ביותר שעדיין לא עמדו ברשות עצמם, בחלקם עלו לארץ במסגרת "עליית הנוער" והתחנכו בכפר הנוער "בן שמן". היו שהצטרפו ל"משק הפועלות" של חנה מייזל בארץ, והיו רבים שעזבו את גרמניה עם משפחותיהם בעוד מועד; חניכים אחרים חולצו במסגרת ה"קינדֶרֶטֶרֶנְסֶפּוֹרְט" והגיעו לאנגליה. ובמקביל, התרכז שם גרעין של בוגרים לקראת עלייה, שנדחתה עד לאחר המלחמה. הם עתידים להצטרף להזרוע במסגרת "הקבוצה האנגלית" ב-1947.

ואולם, רבים מבוגרי התנועה נשארו בגרמניה ונספו עם משפחותיהם.

בינתיים, ועוד לפני המלחמה, ב-1937 התגבש גרעין של צעירים שביקשו להקים קיבוץ ב' של ה"וורקלויטה". הם קראו לעצמם "משמר הדרום" ובשלב ראשון ישבו במושבה "גן יבנה", אך לאחר שנה, כאשר התברר שאין עתודות לגרעינים נוספים, תוכניתם נכזבה.

וכך, לאחר ארבע שנים בארץ, לא מעט בהשפעתו של יעקב חזן איש משמר העמק, שנתיים לאחר העלייה על הקרקע, הוחלט בהנהגת ה"וורקלויטה" בארץ על הצטרפותם ל"קיבוץ הארצי - השומר הצעיר". החלטה זו גרמה לכך שקיבוץ ב', "משמר הדרום", אוחד בהחלטת התנועה עם הגרעין הרומני של מייסדי קיבוץ שמיר. האיחוד לא עלה יפה. רבים עזבו ואחרים חשו עצמם שלא במקומם - לכן, כעבור שנתיים פנו שרידי "השלמת שמיר" וביקשו להתקבל בהזרוע. למרבה הפליאה, כאן הייתה התנגדות למהלך בנימוק שצריך "דם חדש" (כלומר: לא עוד גרעין "ייקוי") ובמשך חודשים נמנעו מהחלטה. בסופו של דבר, ב-1942 התכנס הגרעין בהזרוע ובראשית 1943 הם התקבלו כחברים.

במבט לאחור - אין לתאר את הזרוע, ובעיקר את חיי התרבות כאן, בלי מעורבותם של ה"צעירים" עתירי הכישרונות, חברי קיבוץ ב' "הצעירים", ו"הקבוצה האנגלית", שהצטרפו אל "הבוגרים" - מייסדי הקיבוץ הראשונים.

וראו מאמרי ב"קהילתון" מאפריל 2022, על מקומו של חג הפורים בהזרוע שבמרכזו הדומיננטיות התרבותית של ה"צעירים" הללו.

עד כאן ההיסטוריה של מה שקדם...

כיום לא נשאר איש מבין המייסדים בקיבוץ הזרוע, אך מורשתם - בדרך זו או אחרת - ניכרת בחייו ובתרבותו.

קמראדן

מראה כללי עם המגדל. 1937

כ"ט בנובמבר 1947 בבת גלים

מאת: אשר ורד

בכ"ט בנובמבר 1947 החליטה עצרת האו"ם ברוב של שני שלישים על הקמת שתי מדינות אחת יהודית ואחת ערבית בארץ ישראל, בפלשתינה.

לאחר ההחלטה הגורלית ביישוב היהודי חגגו רבבות יצאו לכיכרות בריקודים ובשמחה בתקווה להקמת מדינה יהודית ועלייה חופשית.

לעומתם ההנהגה הערבית יצאה נגד החלטת האו"ם ולמחרת היום פתחה במלחמה נגד הישוב היהודי היא - מלחמת השחרור. בשכונת בת גלים שבה התגוררתי מילדותי, רוב הנוער היו חברים ב"הגנה" ויצאנו להגן על השכונה שהייתה מכותרת במחנות בריטים ושכונות ערביות כמו תחנת הכרמל זיתון שהוא רחוב אלנבי וואדי ג'מאל שהוא עין הים.

למחרת כ"ט בנובמבר רוב צעירי השכונה ותושביה הוותיקים התאספו ברחבה ליד הקזינו. בחזית הקזינו הייתה מרפסת קטנה, ממנה נאמו נכבדי השכונה: דר' משה קודש רבי יעקב מולדבסקי והרב-השוחט והחזן של השכונה בבית הכנסת המרכזי.

רבי יעקב מולדבסקי היה אישיות מיוחדת. אדם טוב לב שכולם אהבו, והיה מכין את ילדיי השכונה לבר-מצווה בקולו הערב ובגישתו הנחמדה והלבבית. לרבי יעקב מולדבסקי ולאשתו היו שלושה ילדים שעליהם אספר בהמשך.

באותו היום שרוב תושביי השכונה התאספה בכיכר הרחבה ליד הקזינו ושלושת נכבדיי השכונה נשאו דברים הנכבדים נשאו נאומים חוצבי להבות ומרגשים מאוד כיאה לאירוע הגדול. האחרון בנואמים היה רבי יעקב מולדבסקי, שדיבר על אהבת ישראל, על הגשמת הציונות ועל חזון הנביאים ואז מתוך התרגשות קבל שבץ לב, התמוטט ומת במקום ובנוכחות כל תושביי השכונה.

ומכאן אני רוצה לספר על משפחתו.

היינו שכנים ברחוב אבדימי סמוך לים, ואבי שהיה הבעל-קורא בתורה בשבתות בבית הכנסת, היה מיווד עם רבי יעקב מולדבסקי. לרבי יעקב מולדבסקי היו שני בנים ובת. הבן הבכור היה חבר בלח"י - לוחמי חרות ישראל, מחתרת קיצונית של הישוב היהודי, שלחמו נגד השלטון הבריטי בארץ ישראל. רוב היישוב היהודי השתייכו לסוכנות היהודית, חברי ארגון ההגנה והפלמ"ח והתנגדו למחתרת הלח"י. השלטון הבריטי לחם בלח"י, אסר אותם והגלה אותם למחנות באפריקה-סודן ואריתריאה. וכך עשו גם לבנו של רבי יעקב מולדבסקי, האנגלים אסרו והגלו אותו לאריתריאה.

הבן הצעיר, שמואל, היה חבר ב"הגנה" ובמלחמת העולם השנייה התגייס לצבא הבריטי ושרת ב NAVY. בגמר המלחמה השתחרר והתקבל כמורה בבי"ס הריאלי בחיפה. בתו של רבי יעקב מולדבסקי הייתה כימאית ועבדה בטכניון.

שמואל מולדבסקי, המורה בבי"ס הריאלי, היה יפה תואר ומרשים, ומורה מצוין שכל תלמידיו העריצו. אחרי הכ"ט בנובמבר 1947 פרצה מלחמת השחרור שהחלה בין ערביי ישראל לבין הישוב היהודי ואחרי הכרזת המדינה, בין ארצות ערב ומדינת ישראל. שמואל מולדבסקי קבל שחרור מהצבא בגלל היותו מורה, אך כאשר הוכרזה המדינה ע"י דוד בן גוריון, לא יכול היה להמשיך בעבודתו כאשר חבריו לוחמים בכל החזיתות, מצפוני לא נתן לו. שמואל הודיע למנהל ביה"ס דאז דר' בירם, שהוא מפסיק עבודתו, ומתגייס לצה"ל. כעבור חודש נשלח להילחם בגליל ליד קיבוץ יפתח ובקרבת שהתנהל מול כוחות מלבנון, הוא וחמישה חיילים נהרגו ומקום קבורתם לא ידוע עד היום.

באחד מימי הזיכרון, הוקרנה בטלוויזיה תוכנית שנקראה "נשארו בשדה הקרב", שבה סופר על ששת החיילים, שנהרגו באותו קרב, ביניהם שמואל מולדבסקי ז"ל.

בינתיים אחיו שחזר מהשבי באריתריאה לאחר הקמת המדינה, חפש את קברו של אחיו, אך כאמור הקבר לא התגלה עד היום הזה.

היהפוך כושי עורו ונמר חברבורותיו?

מאת: דוד לבושין

לאבי המנוח לא הפריע שקראו לו "יקה", אבל שאמרו וקראו לו "בורג'וניק" חרה לו מאוד, שכן לא היה "בלבוס" (בעל הדירה) ובדירה גרה מלבד ההורים והילדים גם הסבתא, כמו אצל השכנים ה"יקים" עורך הדין שרויאר ואשתו ודייר המשנה שלהם יחזקאל או משפחת שוורץ שאיתם גרו גם הבת ובעלה (צבי רייס). רק בשל כך שהיה ברשותו מקרר חשמלי והשכנים יכלו בקיץ החם לשמור את העוף או הדג המבושל מיום שישי לארוחת השבת?! ואולי בגלל הטלפון אשר גם הוא עמד לרשות השכנים?

הוא סיפר כי אפילו ניסה להתקבל לקופת החולים של ההסתדרות אבל "פחולקעס" שנלר (לימים אבא חושי) וקרלינר המכונה "ג'ו אולמייטי" (יוסף אלמוגי) לאחר שנשאל כיצד הגיע לארץ והוא ענה: "באניה" ונשאל: "לגאלי או לא לגאלי?" ענה: "לגאלי" (נו, יקה יכול לא לגאלי) ומשנשאל כיצד קיבל סרטיפיקט ענה שהוא נרכש מכספי הנדוניה של אשתו, נאמר לו ש"קפיטליסטים לא מתקבלים להסתדרות". אבא לא נבוכך והציג אישור על פעילותם שלו ושל אישתו מהעמותה שדאגה לילדי הרחוב והאסופים בברלין ועל היותם חברים במפלגה הסוציאל דמוקרטית בהתנדבות. החבר אלמוגי ענה שאישור כגון זה ודאי נקנה בקיוסק באיסטנבול בדרך לארץ.

כך היה אבא לציוני (כללי) עד לבחירות בין מנחם בגין לשמעון פרס. כאשר שאלתי אותו לשלומו ענה לי: "היום רעדה לי היד, לראשונה מאז בואי לישראל הצבעתי לסוציאליסטים..."

אבא חושי פוגש את בן גוריון

רונית גרינברג

רונית דיירת ב"פסגת חן". בימים אלה מתקיימת תערוכת ציורים באודיטוריום של פסגת חן, פתוח גם לקהל חיצוני. ההכנסות ממכירת ציוריה (300 ₪ לציור) נתרמות למפונים מעוטף עזה או מהצפון.

נולדה בחיפה בשנת 1944

טלפון: 052-8446370

לימודים והשתלמויות: 1979-1980 כפר האומנים עין הוד -

לימודי אמנות בביה"ס לאומנויות.

1981 - אוניברסיטת חיפה - לימודי אמנות שנה ג'. 2005 - 2019 השתלמויות בטכניקת

צבעי מים, אקריליק וטכניקה מעורבת בגרמניה ובאוסטריה.

פרסים: 1980 - פרס מאת הצייר מרסל ינקו.

תערוכות יחיד: 2005 - גלריית האומנים המרכזית בעין-הוד. 2008 - טרקלין אולם

רפפורט בחיפה. 2010 - טרקלין האודיטוריום בחיפה. 2011 - דורן, גרמניה.

2013 - אויסקירשן, גרמניה.

משנת 2006 מלמדת ציור ורישום בחיפה.

משנת 2011 מלמדת ציור בקורסי קיץ באקדמיה לאמנות בגרמניה.

חברה באגודת הציירים והפסלים בישראל מזה כ- 30 שנה.

משולחן הקהילה

מה באמת חשוב

מאת: ענת וולפנפלד, מנהלת הקהילה

את המושג "נתינה מולידה אהבה" אנחנו מכירים מהרב אליהו דסלר בספרו "מכתב מאליהו", שם הוא מסביר שנתינה מולידה אהבה, ולא להיפך. אם נתעמק, נוכל להבין שנתינה היא יסוד גדול בחיים ומקור לאושר אמתי. המהירות שבה קבוצות המחאה הפעילו את הכושר הארגוני שנרכש לאורך השנה האחרונה, עם פרוץ המלחמה, מהדהד גם לאחר 108 ימים. החברה האזרחית הישראלית התגלתה במלוא נדיבותה במלא עוצמתה. החל מהעברת מוקדי התרמות דם ועד הסעות חיילי מילואים לבסיסם. הציבור נירתם לפעילויות שמטרתם שיפור המצב ותרומה לחברה. ארגון "השומר החדש" הקים חמ"ל שמטרתו לגייס מתנדבים לצורך סיוע לחקלאים בכל רחבי הארץ בעישוב, בשתילה וקטיפת התוצרת החקלאית. המתנדבים, מכל גיל ומכל אוכלוסייה, הגיעו לסייע בעבודה חקלאית. חמ"ל החקלאות של אחים לנשק מכנס מדי יום מתנדבים מכל הארץ בנקודת מוצא, ושולח אותם למשקים החקלאיים באזור העוטף על פי הצורך. עשרים מחברינו הקרובים מתנדבים בסיוע לחקלאי עוטף עזה ומדי יום שלישי נפגשים ב- 04:30 ומדרימים לעוטף

בלינקן בביקורו בישראל פגש נציגים של ארגונים אזרחיים וכינה אותם "כוכב הצפון שלנו" והוסיף כי מפגש כזה במדינה דמוקרטית הוא "נדיר, אם לא חסר תקדים". לארגונים האלה יש תפקיד קריטי, הם מזכירים לנו
"מה באמת חשוב"

משולחן הקהילה

מועדון בוקר

מוקדש ליום האישה

קפה, מאפה והרצאה

יום שלישי 12.3.2024

נשים – בין מסורת

לקדמה

מרצה: אילנה מידן

10:00 קפה ומאפה | 10:30 – 11:30 הרצאה

נשמח לראותכם במרכז הקהילתי – מוריה 55, חיפה
צנת וולפנסלד-מנהלת הקהילה וצוות המרכז הקהילתי

25 ש לחבר ארגון/דיור מושלם, 35 ש לאורח

הרשמה במזכירות הקהילה: 04-8258989

משולחן הקהילה

מועדון בוקר

קפה, מאפה והרצאה

יום חמישי 28.3.24

הומור ביצירות מוסיקליות

מרצה ומנגן: גיל נאור

10:00 קפה ומאפה | 10:30 – 11:30 הרצאה

נשמח לראותכם במרכז הקהילתי – מוריה 55, חיפה
ענת וולפנפלד-מנהלת הקהילה וצוות המרכז הקהילתי

25 ש לחבר ארגון/דיור מושלם, 35 ש לאורח

הרשמה במזכירות הקהילה: 04-8258989

משולחן הקהילה

מרכז קהילתי פסגות כרמל

שדרות מוריה 55, חיפה, טל: 04-8258989 / פקס: 04-8119414
anatw@beit-horim.org.il / www.beit-horim.org

אנו מזמינים אותך להצטרף אלינו

במרכז הקהילתי מתקיימות פעילויות פנאי, תרבות וחברה. הנך מוזמן/ת להיכנס, להתרשם מהאיכות ומהאווירה ולהצטרף.
 נשמח לראותך,
 צאת וולפנפלד, מנהלת המרכז הקהילתי.

תכנית קבועה				
יום א	יום ב	יום ג	יום ד	יום ה
ברידג' 09.00-11.00	רמי 09.00-11.00	ברידג' 08.30-11.00	רמי 09.00-11.00	ברידג' 08.30-11.00
קרמיקה 09.30-12.30	 ציור 12.30- 09.30	 סריגה 09.15-10.00	קרמיקה 09.30-12.30	קבוצות שיחה בגרמנית 09.30-10.30 10.15-11.15 (אחת לשבועיים)
אנגלית בדגש דיבור 09.30-11.00			קבוצת זהר שיח על ההתמודדויות המזמנות לנו בגיל השלישי 09.45-11.10 (אחת לשבועיים)	
מועדון אוהבי יידיש 11.15-12.15 (אחת לשבועיים)		הרשמה* קורס לימוד ברידג' למתחילים 16.00-18.00	חוג ספרות בגרמנית-בזום 10.00-11.00	טיולים (בימים משתנים) ניתן להירשם ללא תשלום, לתפוצת הדיור האלקטרוני שלנו ולקבל עדכונים על הפעילות והטיולים המתוכננים
ברידג' מודרך 16.00-18.00			תנ"ך 11.30-12.30	
ברידג' מודרך 16.00-18.00	קבוצת שיחה בגרמנית 18.00-19.00 (אחת לשבועיים)			

*פתיחה כשיש מינימום נרשמים.
לפרטים נוספים והרשמה, נא לפנות בימים א-ה בשעות: 07.30-14.00 / טל': 04-8258989

*פתיחה כשיש מינימום נרשמים.

לפרטים נוספים והרשמה, נא לפנות בימים א-ה בשעות: 07.30-14.00 / טל: 04-8258989

Neuer Frühling	שיר אביב
Leise zieht durch mein Gemüt Liebliches Geläute. Klinge, kleines Frühlingslied. Kling hinaus ins Weite. Kling hinaus, bis an das Haus, Wo die Blumen spriessen. Wenn Du eine Rose schauts, Sag, ich lass sie grüssen. Worte : Heinrich Heine Musik: Felix Mendelsohn	אט זורמת בנפשי מנגינת הטוהר, עופה, שיר אביב חופשי, אל מרחב שטוף זוהר עופה נא אל הגינה, בפריחה התחילה אם תפגוש בשושנה תן את ברכתי לה מילים: היינריך היינה לחן: פליקס מנדלסון תרגום : לאה גולדברג

דמי חבר לשנת 2024

180 ₪ ליחיד / 225 ₪ לזוג

**דמי החבר כוללים מנוי לכתב העת של הארגון, ה"קהילתון".
רצף בתשלום דמי החבר מקנה זכות להנחה בכניסה לבתי הדיור המוגן והמחלקות
הסיעודיות של הארגון.**

ההנחה הינה פועל יוצא מתקופת החברות בארגון.

אנא הקדימו להסדיר את התשלום.

ניתן להסדיר תשלום כדלקמן:

- **כרטיס אשראי:** במזכירות הקהילה, שד' מוריה 55, חיפה, או בטל' 04-8258989.
- **מזומן:** במזכירות הקהילה: שד' מוריה 55, חיפה.
- **המחאה בדואר:** יש לרשום את ההמחאה לפקודת: ארגון פסגות כרמל-דיור מוגן (ע"ר). כתובת למשלוח ההמחאה: ארגון פסגות כרמל, שד' מוריה 55, חיפה 4357320.

במידה והתשלום הוסדר, נא ראו הודעה זו כמבוטלת.

קהילתון

בעבר "היים אקספרס"

כתב העט של ארגון "פסגות כרמל"

מחפשים כותבים/ות לגיליון הבא!

יש לך סיפור שיכול לעניין את קוראינו?
רוצה לשתף אותנו במחשבותיך?
נשמח לעזור במידת הצורך!

לפרטים נוספים: 04-8258989
דוא"ל tsipib@beit-horim.org

החומרים יפורסמו לאחר עריכה והגהה. חומרים ערוכים לא יועברו
לאישור הכותבים ולא יוחזרו במידה ויוחלט שלא לפרסמם.

100 שנים להולדתו של המשורר טוביה ריבנר (1924-2019).
חתן פרס ישראל, כתב שירים בעברית וגרמנית

צילום: יהודית סיאנו

ארץ השקר

אני חי בארץ השקר
אלף רגלים מתרוצצות
אנה ואנה.
בארץ השקר
איש אוהב לרעו במוחו.
הספינים מתקחות.
בארץ השקר
איש לא מרמה, לא זומם.
איש לא חולם על מלחמה.
ארץ השקר היא ארץ חמלה.
הכל שמחים, שמחים מאוד
אפלו מאשרים בארץ השקר.
לא אוהבים לדבר על עניים
אוהבים עניים.
בארץ השקר פודים כל שבוי
והכל, הכל בא בעתו.
השקדית פורחת
בתמוז או באב
על הבריות נסוכה
הארת פנים.

שקר שקר המות
קוראים בארץ המלך.

מתוך: "שירים סותרים", 2011

קמטים

כמה יפים הקמטים בפניך!
באיזה סדר מופתי נשכבו זה בצד זה.
מלאי חיים על טובכם וסבלם,
כמה זכרונות שמעולם לא פתחו פה,
שחר נעורים כפס אור דק באפק,
אהבות שהיו, שישנן, אכזבות, יגון,
כמה שמחה כבושה, כמה חמרה,
שאופות שנתממשו וכאלה שלא.
פניך מסלול כוכבים מקטע
ועיני מלטפות.

מתוך: "עוד לא עוד", 2019